

Anti-Emperyalist ve Anti-Oligarşik Mücadelede

KURTULUŞ CEPHESİ

Zafer Bizim Olacaktır !

<http://www.kurtuluscephesi.com>

YIL: 12 SAYI: 62 Temmuz-Ağustos 2001

Kemal Derviş ve İŞveren

*“Çok iyi bir operasyon oldu,
herkes kazandı!”*

(Kemal Derviş, 19 Haziran 2001)

*Devlet İç Borçlanması
ve Çevrilebilirliği*

*“22 Şubat itibariyle
dolar %38 değer kazanarak
31 Temmuz günü 1.323.108 lira oldu”*

*Ara Rejim,
Teknokratlar Hükümeti
ve Faşist MHP'nin “Milliyetçiliği”*

Seattle'dan Cenova'ya

*“Çok iyi bir operasyon olacak,
herkes kazanacak!”*

İÇİNDEKİLER

“ÇOK İYİ
BİR OPERASYON OLDU,
HERKES KAZANDI!”

3

IMF'ye verilen 9 Aralık 1999 tarihli “Niyet Mektubu”yla başlayan ve bugüne kadar aşama aşama uygulanan halkın yoksullaştırılması ve mülksüzleştirilmesi sürecinin Kemal Derviş’le birlikte geldiği yeni evrenin tahlili.

DEVLET İÇ BORÇLANMASI
VE ÇEVİRİLEBİLİRLİĞİ

13

“Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı”nda ifade edilen ve “yaşanan krizlerde dışsal etkenlerin de rolü olmakla beraber krizlerin **başlıca nedenleri** sürdürülemez bir iç borç dinamiği” olduğu iddiasının gerçekliğini tarihsel boyutlarıyla irdeleyen bir yazı.

“22 ŞUBAT İTİBARIYLA
DOLAR %38 DEĞER
KAZANARAK
31 TEMMUZ GÜNÜ
1.323.108 LİRA OLDU”

20

Halk kitlelerinin mülksüzleştirilmesinde desinformasyonun yeri ve işleyişi üzerine bir değerlendirme.

ARA REJİM,
TEKNOKRATLAR HÜKÜMETİ
VE FAŞİST MHP’NİN
“MİLLİYETÇİLİĞİ”

26

Hürriyet gazetesi yazarlarından Serdar Turgut’un yaşanan ekonomik krizden çıkış için “*askerlerin mutlaka aktif desteğini alacak bir ara dönem teknokratlar hükümeti*” isteminin niteliği ve sonuçları üzerine bir değerlendirme.

SEATTLE’DAN
CENOVA’YA

31

Bu ‘dipten gelen dalga’, bir kez daha emperyalist burjuvazinin ne denli acımasız olduğunu, zor kullanmakta ne denli tereddütsüz olduğunu göstererek, her türden ‘banşıl mücadele’ ve ‘banşıl kitle gösterileri’ umutlarını yıkmıştır.

“ÇOK İYİ BİR
OPERASYON OLACAK,
HERKES KAZANACAK!”

33

1 Ağustos günü Hazine Müsteşarlığı bünyesinde kararlaştırılan yeni “faiz operasyonu” üzerine kısa bir değerlendirme.

KURTULUŞ CEPHESİ

SORUMLU (V.i.S.d.P) : **Sezai Görür**

Yazışma Adresi:
Postfach 2501

55514 Bad Kreuznach / Deutschland

İnternet Adresi:

<http://www.kurtuluscephesi.com>

<http://www.kurtuluscephesi.org>

E-Mail Adresi:

kurcephe@kurtuluscephesi.com

Bu sayı İLKER Matbaası’nda basılmıştır.

Baskı Tarihi: 3 Ağustos 2001

Ederi: 500.000 TL.

5 DM - 15 FFr.

5 Sfr. - 6 NG

Abone Ederi:

10 Sayı 70 DM

15 Sayı 100 DM

“Çok iyi bir operasyon oldu, herkes kazandı!”

(Kemal Derviş, 19 Haziran 2001)

22 Şubat sabahı, adı konulmamış, oranı belirlenmemiş bir devalüasyonla başlayan yeni dönem, Kemal Derviş’yle, “*Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı*”yla, İMF’ye verilen “Niyet Mektubu” ve “Ek Niyet Mektubu”yla, “Takas”la, “iç borç çevirebilme olanakları”yla, Telekom “krizleri”yle vb. süregiderken “siyasi istikrar”, “güven” ve “inanç” söylemleriyle ve “program hedeflerinin revizyonu” haberleriyle beş ayı geride bırakmıştır.

22 Şubat günü 685.391 lira olan Merkez Bankası’nın dolar kuru, 18 Temmuz 2001 günü “serbest piyasa”da 1.590.000’e yükselmiş ve yapılan müdahaleler sonucunda dolar kuru 1.300.000’ler seviyesine çekilmiştir.

Şubat 2001 sonu itibariyle **45 katrilyon 427 trilyon lira** olan iç borç miktarı, Temmuz 2001 başında **90 katrilyon 332 trilyon liraya** yükselmiştir. Yani son dört ay içinde iç borçlar **44 katrilyon 905 trilyon lira** artmıştır.

Bu iç borçların 78 katrilyon 35 trilyon liralık kısmı tahvil ve 12 katrilyon 296 trilyonluk kısmı bono durumundadır.^[1] Tahvillerin 25 katrilyon 400 trilyon liralık bölümü nakit, 52 katrilyon 635 trilyonluk bölümü ise “nakit dışı”, yani kamu bankalarına verilen “kağıt”tan oluşmaktadır. Böylece Temmuz 2001 itibariyle iç borçların 37 katrilyon 697 trilyonluk bölümü nakit para olurken, kalan 52

katrilyon 635 trilyon lira iç borç devletin kendi bankalarına, yani kamu bankalarına verdiği “kağıt”lardan oluşmaktadır.

Aynı dönem içinde iç borçlar için, anapara olarak 42 katrilyon 560 trilyon ve faiz olarak 12 katrilyon 705 trilyon ödenmiştir. Son altı ay içinde yapılan iç borç ödemelerinin (anapara ve faiz olarak) toplamı 55 katrilyon 266 trilyona ulaşmıştır. Bu borç ödemelerine karşılık olarak, hazine, 96 katril-

2001 Şubat Sonrası İç Borçlanma İhaleleri

	Yıllık Bileşik Faiz (%)	Toplam Miktar Milyar TL.
20.02.2001	144,23	2.296.263
20.03.2001	193,71	4.391.649
03.04.2001	150,00	1.482.688
10.04.2001	148,06	794.091
17.04.2001	119,89	1.203.620
24.04.2001	110,83	253.049
24.04.2001	107,80	1.130.393
01.05.2001	93,28	848.843
08.05.2001	89,91	957.700
15.05.2001	89,78	884.976
22.05.2001	75,00	1.936.967
22.05.2001	72,37	1.072.010
29.05.2001	79,98	10.593
05.06.2001	83,50	144.625
12.06.2001	79,90	190.698
19.06.2001	79,47	1.546.774
26.06.2001	92,29	4.413.181
03.07.2001	91,82	266.403
10.07.2001	95,00	1.190.140
17.07.2001	104,89	466.500
24.07.2001	91,88	908.599

[1] Devlet borçlanmalarında sözü edilen tahvil ile bono, borçlanmanın vadesine göre yapılan bir ayrımdır. 12 aydan kısa vadeli borçlanma senetlerine “bono”, 12 aydan daha uzun borçlanma senetlerine “tahvil” adı verilmektedir.

İÇ BORÇLAR						
	Ödemeler			Borçlanma	Net Artış	Borç Stoku
	Anapara	Faiz	Toplam			
2001 OCAK	1.600.551	1.168.922	2.769.473	9.608.037	8.007.485	44.428.106
Nakit Dışı	155.839	88.397	244.235	7.388.371	7.232.532	14.222.245
2001 SUBAT	4.363.897	2.179.778	6.543.675	5.363.279	999.382	45.427.488
Nakit Dışı	1.112.806	551.117	1.663.923	2.359.906	1.247.101	15.469.345
2001 MART	3.758.222	859.772	4.617.994	9.181.918	5.423.696	50.851.184
Nakit Dışı	565.048	546.525	1.111.573	5.089.452	4.524.404	19.993.749
2001 NİSAN	2.046.027	1.271.298	3.317.325	10.403.924	8.357.897	59.209.081
Nakit Dışı	50.000	25.625	75.625	7.073.516	7.023.516	27.017.266
2001 MAYIS	16.338.946	5.320.534	21.659.480	41.675.469	25.336.523	84.545.604
Nakit Dışı	10.146.682	2.664.232	12.810.914	35.865.115	25.718.432	52.735.698
2001 HAZİRAN	14.453.345	1.905.469	16.358.814	20.239.984	5.786.640	90.332.243
Nakit Dışı	390.890	32.362	423.252	290.466	-100.424	52.635.273
2001 TOPLAM	42.560.988	12.705.773	55.266.761	96.472.610	53.911.622	90.332.243
Nakit Dışı	12.421.265	3.908.257	16.329.522	58.066.825	45.645.560	52.635.273

Mayıs ayı içerisinde yapılan toplam 35,9 katrilyon TL.'lik nakit dışı borçlanmanın;
- 12,8 katrilyon TL.'lik kısmı Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu kapsamındaki bankalara yapılan ihraçları,
- 23,1 katrilyon TL.'lik kısmı ise Kamu bankalarına yapılan ihraçları içermektedir.
Kaynak: Hazine Müsteşarlığı verileri

yon 472 trilyon liralık yeni borçlanmaya gitmiştir. 38 katrilyon 406 trilyon liralık "nakit" borçlanmada faiz oranları ortalama %90'lar seviyesinde gerçekleşmiştir.

Hazinenin bu iç borçlanması yanında Haziran ayının en önemli gündem maddesi ise "iç borç takası" olmuştur. 17 Haziran günü gerçekleştirilen "iç borç takası" sonucunda, 9 katrilyon 962 trilyon liralık borcun 7 katrilyonluk kısmı %14,89-14,45 faizle dolara endeksli olarak ve kalanı TL olarak 2 ila 5 yıl süreyle uzatılmıştır. Böylece yaklaşık **10 katrilyon liralık** iç borç, ortalama %14,67 faizle **8 milyar 300 milyon dolarlık** borca çevrilmiştir. 10 yıllık ABD hazine bonolarının faiz oranlarının %4'ler seviyesinde olduğu gözönüne alındığında, Kemal Derviş'in "takas" sonrasında yaptığı basın toplantısındaki sözleriyle ifade edersek, "*Çok iyi operasyon oldu, hazine, ekonomi ve bankalar kazanmıştır!*"

Hazine 10 katrilyonluk iç borcu 8 milyar 300 milyon dolarla değiştirerek ve üstüne dolar bazında %14,67 faiz vererek "kazanmış"tır! Bu "takas"la, hazine, 2001 yılının son altı ayında %14,67 ortalama faiz oranıyla 1 milyar 218 milyon dolar faiz yükü altına girerken, gelecek iki yıl boyunca 4 milyar dolar faiz ödemek zorunda olacaktır.

Ekonomi "kazanmıştır"! "*Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı*"nın sözleriyle ifade edersek, "takas" yapılırken 2001 yılı sonu itibarıyla doların 1.068.806 lira olacağı öngörül-

müştü. Ve "takas"ın birinci ayı dolarken, dolar 1.590.000'lere çıkmıştır. Böylece, dolara endeksli iç borç takası sonucunda 10 katrilyon liralık borç 13 katrilyon 200 trilyon liraya çıkmıştır. Buna, altı ay için 2 katrilyon (1,2 milyar dolar) tutan faiz eklendiğinde, ekonominin altı aylık "kazancı" 5 katrilyon 200 trilyon olmaktadır. Önümüzdeki aylar ve yıllarda doların değerinde meydana gelen her artış, ekonominin bu "kazancını" daha da artıracaktır.

Ve bankalar "kazanmıştır". %35-40 faizle ellerinde tuttıkları hazine bonolarının %100'lük bir faiz oranıyla değiştirmişlerdir.^[*] Böylece, bankalar, "*takas sayesinde bilançolarındaki döviz-Türk lirası dengesini düzeltilmiş*"lerdir.^[**]

14 Nisan 2001 tarihinde Dünya Bankası

[*] "Takas"la birlikte bankaların hazine "kağıtları"ndan elde ettikleri "reel faiz oranı", %14,67 resmi faiz + dolar fiyatındaki artış oranı ("hedef" dolar fiyatıyla %56) - enflasyon oranı ("hedef" TEFE olarak %57,6) = %13,07 olmaktadır. Gerçekte ise, dolar fiyatındaki artış (1.320.000 TL olarak) %93 olmuştur ve yıl sonu itibarıyla bu oranın %120'lere ulaşması "öngörülmekte"dir. Böylece "reel faiz oranı", en az %50,07, en çok %77,07 olmaktadır. Enflasyon rakamlarında meydana gelecek her artış, dolar fiyatının artmasına neden olmadığı koşullarda, bu "reel faiz oranı"ni düşürecektir. Bu nedenle, enflasyonda meydana gelen her artışın dolar "spekülasyonu"na yol açması kaçınılmazdır.

[**] Kemal Derviş, 17 Haziran 2001 tarihli basın toplantısı

	1998	1999	2000	2001 Hedef
GSMH (Trilyon TL)	53.518,3	78.283,0	125.971,0	182.439,0
GSMH (Milyar \$)	205,8	187,5	201,9	170,7
Büyüme (%)	3,9	-6,1	6,1	-3,0
Ort. TEFE (%)	71,8	53,1	51,4	50
Yıl Sonu TEFE (%)	54,3	62,9	32,7	57,6
Yıl Sonu TÜFE (%)	69,7	68,8	39,0	52,5
Ort. TÜFE (%)	84,6	64,9	54,9	48,7
Ort. Döviz Kuru (TL/\$)	260.040	417.581	623.947	1.068.806
İhracat-FOB (Milyar \$)	27,0	26,5	27,3	30,3
İthalat-CIF (Milyar \$)	45,9	40,7	54,0	46,3
Turizm Gelirleri (Milyon \$)	7.177	5.203	7.636	-
İşçi Gelirleri (Milyon \$)	5.356	4.529	4.560	-
Dış Borç Faiz Ödemeleri (Milyon \$)	4.823	5.450	6.299	-
Cari İşlemler Dengesi	1.984	-1.360	-9.765	2.852

Kaynak: Maliye Bakanlığı verileri

Başkan Yardımcısı kariyerine ulaşmış bir “teknokrat” olan Kemal Derviş kamuoyuna açıkladığı “*Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı*” metninde şunları söylüyordu:

“I. 1990-1999 DÖNEMİNDE EKONOMİDE OLUŞAN TEMEL SORUNLAR

1. Türkiye ekonomisi 1990’lı yıllardan itibaren sıklaşan aralıklarla krizlerle karşı karşıya kalmıştır. Yaşanan bu krizlerde dışsal etkenlerin de rolü olmakla beraber krizlerin **başlıca nedenleri**: (i) sürdürülemez bir iç borç dinamiğinin oluşması ve (ii) başta kamu bankaları olmak üzere mali sistemdeki sağlıksız yapının ve diğer yapısal sorunların kalıcı bir çözüme kavuşturulamamış olmasıdır.

A. **Sürdürülemez İç Borç Dinamiği**

2. **Kamu kesimi** toplam borç stokunun (net) GSMH’ye oranı 1990 yılında yüzde 29 iken, bu oran 1999 yılı sonunda yüzde 61’e ulaşmıştır. İç borç stokundaki artış ise daha çarpıcıdır. 1990 yılında yüzde 6 olan net iç borç stokunun GSMH’ye oranı 1999 yılında (kamu bankalarının görev zararları dahil) yüzde 40,9’a çıkmıştır. 2000 yılında ise bu oran yüzde 38,8 olmuştur.

7. Yüksek maliyetli iç borçlanma ile karşılanması, faiz giderlerinin bütçe içerisindeki payını hızla artırmıştır. Nitekim, 1990 yılında toplanan her 100 liralık vergi gelirininin 32 lirası faiz ödemek için kullanılırken, 1999 yılında bu rakam 72 liraya yükselmiştir.

Bu gelişmelerin sonucunda devlet eğitim, sağlık, adalet gibi asli fonksiyonlarına yeterli kaynak ayıramaz hale gelmiştir.” (abc) ^[1]

Görüldüğü gibi, “teknokrat” Kemal Derviş’e (ya da IMF’ye) göre, Türkiye’nin temel sorunu “sürdürülemez **iç borç** dinamiği”dir. Dolayısıyla, onların uygulamaya soktukları IMF “istikrar tedbirleri”, ya da kendi deyişleriyle “güçlü ekonomiye geçiş programı”, kendi iddialarına göre, bu “sürdürülemez iç borç dinamiği”ni “düzeltmeyi” hedeflemek durumundadır.

İddia ve hedefler bu şekilde kamuoyuna sunulmuş olmakla birlikte, “icraat”, yani uygulama, çok daha farklı olmuştur.

2000 yılında 36 katrilyon seviyesindeki iç borç toplamı (“stoku”), Haziran 2001’de **90 katrilyona** çıkmıştır. **Dolar bazında** ifade

[1] Kemal Derviş’in “*Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı*”nın **iki ayrı metni** bulunmaktadır. “Ayrıntılı program” olarak ifade edilen ve **Mayıs ayında** IMF’e verilen “Niyet Mektubu”na paralel olarak kaleme alınan **ikinci metinde** “Sunuş” şöyle yapılmaktadır:

“Ülkemiz çok ciddi bir ekonomik dar boğazdan geçmektedir. Yaşadığımız sıkıntının **görünürdeki** nedeni, kamu sektörünün borç stokunun boyutu ve son yıllarda korkutucu biçimde hızlanan olumsuz borç dinamiğidir.

1990’lı yıllarda Türkiye’nin kamu borcunun milli gelire oranı yüzde 30’un altındayken, 2000 yılının sonunda bu oran yüzde 60’a ulaşmıştır. Bugün ise yüzde 70’in de üstüne çıkmıştır. Yıllardır ancak çok yüksek reel faizle borçlanabilen devlet için bu süreç artık sürdürülemez boyutlara varmıştır.

Ancak bu olumsuz borç dinamiğinin **temel nedeni Türkiye’imizde devlet ile toplum ve siyaset ile ekonomi arasındaki ilişkilerdir.**” (abc)

edersek, 2000 yılında 54 milyar dolar olan iç borç toplamı 78 milyar dolara yükselmiştir.^[*] 2000 yılında GSMH^[**] 201 milyar dolar iken, iç borç “stoku”nun GSMH’ ya oranı

^[*] İç borçlar, devletin kendi giderlerini vergi vb. gelirlerle karşılayamadığı koşullarda baş vurduğu bir “finansman” aracıdır. Tahvil ve bono cinsinden yapılan bu borçlanma, ister devletin yeni yatırımları için, ister düzenli giderlerini karşılamak için kullanılsın, her durumda, ülke içindeki özel kişi ve şirketlerin sahip oldukları para-sermayenin faiz karşılığında devlete ödünç verilmesidir. Feodalizmin egemen olduğu koşullarda devlet iç borçlanması tefeci-bankerlere yapılırken, günümüzde kapitalist bankalara yapılmaktadır. Kapitalizmin dünya çapında egemen üretim ilişkisi haline gelmesiyle birlikte devlet iç borçlanmaları “alışılan” bir yol haline gelmiştir. İç borçlanma, genellikle her ülkenin kendi ulusal parası üzerinden gerçekleştirildiğinden, doların fiyatında meydana gelen değişiklik, “dolar bazında” iç borç “stoku” rakamlarında değişikliğe neden olmaktadır. Ekonomi-politiği bilmeyen ve kapitalist ekonomi hakkında hiçbir düşünceye sahip olmayan düz mantığa göre, doların değer kazanması, iç borçların azalması anlamına gelmektedir. Bu düz mantık sahibi “prof.”lar, “gazeteciler”, “ekonomi yazarlar”, 22 Şubat devalüasyonu ile birlikte Türkiye’nin iç borç “stoku”nun azaldığını, dolayısıyla Şubat Krizi’nin “sanıldığı kadar kötü” olmadığını iddia edebilmişlerdir. Bu “ekonomi uzmanları”nın hesabına göre, 2000 yılı sonu itibarıyla 36 katrilyon liralık iç borç, Şubat Krizi öncesinde 54 milyar dolar iken, Şubat Krizi sonrasında doların 1 milyon liraya çıkmasıyla birlikte 36 milyar dolara inmiştir. Böylece neredeyse “bir gecede”, 18 milyar dolar “kazanılmış”tır! Bu düz mantık sahiplerinin unuttukları tek şey, iç borçlanmanın TL. üzerinden yapıp TL. üzerinden ödenmesidir. Döviz fiyatlarında meydana gelen değişimin iç borçlar üzerinde etkili olabilmesinin tek yolu, TL. üzerinden yapılmış olan bu borçların dolar cinsinden dış borçlara dönüştürülmesidir. Bir başka deyişle, TL. cinsinden iç borçların dolara endeksli borçlara çevrildiği koşullarda, iç borçların dolar cinsinden azaldığından söz etmek olanaklıdır. Haziran ayında yapılan “takas”ın da amacı budur. Ancak herkesin de bildiği gibi, TL. cinsinden borçların dolara endekslenmesiyle, dolar fiyatının her yükselişi iç borçların yükselmesine neden olmaktadır. Dolayısıyla “kazanılanlar”, dolara endeksli borçların ek faizleriyle birlikte birkaç kat artmaktadır. Haziran ayında yapılan takasla, 10 katrilyon liralık iç borç 8 milyar 300 milyon dolarlık iç borca çevrilmiş, ancak doların yükselmesiyle birlikte, aynı borç 15 katrilyon liraya çıkmıştır. Yaman Törüner, 6 Mart 2001 tarihli *Akşam* gazetesinde şöyle yazmaktadır:

“Kemal Derviş dışardan 35-40 milyar dolar para getirebilecek ve bu para ile iç borçlar dış borç haline dönüştürülebilecekse; devalüasyon oranının yüksek tutulması veya şimdi nispeten düşük tutulup, birkaç ay sonra yeni bir devalüasyona gidilmesi gündeme gelebilir. Yüksek oranlı devalüasyon sayesinde iç borçlar ve

%29’dur. Bu yıl Kemal Derviş’in “hedef” olarak ilan ettiği GSMH miktarı 170 milyar dolardır. İlk altı aylık iç borç toplamının hiç artmayacağını kabul ettiğimizde, iç borçların GSMH’ya oranı %46 olmaktadır.

Benzer durum dış borçlar için de geçerlidir. 2000 yılında 116 milyar dolara ulaşan dış borç toplamının GSMH’ya oranı %57,71 iken, 2001 yılı “hedef”ine göre %65,88 olmaktadır.

Kemal Derviş’in IMF uzmanlarıyla hazırladığı “*Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı*”nda özenle seçilmiş veri ise “**kamu kesimi toplam borç stoku**”dur.

Merkez Bankası verilerine göre, 2000 yılında “kamu kesiminin” dış borçlarının (62 milyar dolar) GSMH’ya oranı %30,39’dur. Yukarıda ifade ettiğimiz gibi, 2000 yılında “kamu kesimi”nin iç borç “stoku”nun GSMH’ya oranı %29’dur. “**Kamu kesimi**”nin iç ve dış borçlarının toplamı 116 milyar dolar olup, bunun GSMH’ya oranı %58’dir.

2001 yılının ilk altı ayında “**kamu kesimi**”nin toplam borç “stoku” 138 milyar dolar olup, Kemal Derviş’in GSMH “hedefi”ne oranı %81,1 olmaktadır. Aynı dönemde tüm borçların, yani “kamu” ve “özel” kesim dış borçları ile devlet iç borçlarının toplamı 190 milyar dolar olmuştur. Bunun “*Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı*”nın hedeflediği GSMH’ya oranı ise %112’dir. (Kemal Derviş’in **ikinci metninde**, “*2000 yılı sonu itibarıyla yüzde 58,4 olan kamu kesimi net borç stokunun GSMH’ye oranının 2001 yılı sonunda yüzde 78,5’e çıkması, ancak alınan tedbirlerle 2002 yılından itibaren hızla azalmaya başlayarak 2003 sonunda yüzde 64,9’a düşmesi beklenmektedir*” şeklinde yeni ifadeler yer almaktadır.)

Görüldüğü gibi, IMF’nin Kemal Derviş aracılığıyla sunduğu “*Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı*”nda ifade edilen, Türkiye ekonomisinin “temel sorun”u olarak sunulan “sürdürülemez iç borç dinamiği”, ilk dört aylık “icraat”la daha da içinden çıkılmaz hale getirilmiştir.

Diğer yandan, tam bir **ideolojik dema-**

kamu bankalarının açıkları toplamı ulaşılan ‘sorun rakam’, döviz cinsinden küçülecek ve 50 milyar Dolar civarına düşülecek. **Derviş’i kurtarıcı gibi görenlerin beklentileri** bu.” (abç)

^[**] GSMH (Gayri Safi Milli Hasıla), bir ülkenin bir yıl içinde ürettiği tüm mal ve hizmet değerlerinin toplamıdır.

(Milyar TL)	1990	1998	1999	2000	OcakHaz. 2001	2001 Hedefi
Harcamalar	68.355	15.614.441	28.084.685	46.602.627	31.031.574	78.999.962
Personel	26.465	3.871.005	6.911.927	9.982.149	6.509.172	14.630.000
Yatırım	9.882	999.320	1.544.427	2.472.317	975.368	3.749.629
Borç Faizi	13.966	6.176.595	10.720.840	20.439.862	15.741.332	41.268.400
Vergi Gelirleri	45.399	9.228.596	14.802.280	26.514.127	16.560.761	37.710.000
Bütçe Dengesi	-11.782	-3.803.376	-9.151.620	-12.846.190	-8.103.743	-29.699.962
Faiz Dışı Denge	2.184	2.373.219	1.569.220	7.593.672	7.637.589	11.568.438
Kaynak: Maliye Bakanlığı, 2001 Konsolide Bütçe Aylık Gerçekleşmeler ve 1990-2000 Konsolide Bütçe Gerçekleşmeleri						

goji örneği olarak “*Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı*”nın 7. paragrafında yer alan “yüksek maliyetli iç borçlanma”nın faizleri nedeniyle “devlet”, “*eğitim, sağlık, adalet gibi asli fonksiyonlarına yeterli kaynak ayıramaz hale gelmiştir*” denilmektedir. (“*Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı*”nın **ikinci metninde**, iç borçlanmanın “*temel nedeni Türkiye’imizde devlet ile toplum ve siyaset ile ekonomi arasındaki ilişkilerdir*” denildikten sonra, “Birçok reform denemesine rağmen ekonominde ve toplumsal yaşamda 1990’lı yıllarda rant çekişmesi devam etmiştir. **Siyaset**, yasal çerçeveleri oluşturmak, denetim görevini yapmak, dış politikamızı ve ulusal savunma politikasını belirlemek, dar gelirliyi korumak gibi yararlı ve meşru işlevlerinin ötesinde piyasanın işlemesine ve ekonomik kararların verilmesine müdahale alışkanlığını sürdürmüştür. Özel sektör de siyasi destekle rant oluşturma çabasını terk edememiştir. Bankacılık sektöründe olsun, enerji sektöründe olsun, birçok başka sektörde olsun, yaşanan olumsuzlukların kaynağı hep bu rant elde etme çabasına odaklanmış düzendir. Bir türlü yenediğimiz yüksek enflasyonun da temel kaynağı budur. Çok daha hızlı büyümemizi ve daha yüksek refah düzeyine hızla ulaşmamızı engelleyen de budur” denilmektedir. Böylece iç borçların sorumlusu olarak “siyaset” gösterilmektedir. Bu “Sunuş”un diğer metinde bulunmaması yapılan demagoginin ve ikiyüzlülüğün açık bir örneğidir.)

Bu IMF-Kemal Derviş demagogisinin dayanağı ise, “1990 yılında toplanan her 100 liralık vergi gelirinin 32 lirası faiz ödemek için kullanılırken, 1999 yılında bu rakam 72 liraya yükselmesi” olmaktadır. Bir başka deyişle, IMF-Kemal Derviş iddiasına göre, 1999 yılında vergi gelirlerinin %72’si iç borçların faizlerini ödemek için kullanıldığından, “devlet” “asli fonksiyonlarını” yerine getire-

mez hale gelmiştir ve onlar bu durumdan “devlet”i kurtaracaklardır!

Haziran ayı itibarıyla 2001 yılında gerçekleşen faiz ödemeleri toplamı 15 katrilyon 741 trilyon olmuştur. Bunun 14 katrilyon 241 trilyonu iç borçların faizlerine aittir. Aynı dönemde toplam vergi geliri 16 katrilyon 560 trilyon olarak gerçekleşmiştir. Bu durumda, IMF-Kemal Derviş söylemiyle ifade edersek, 2001 yılının ilk altı ayında her 100 liralık vergi gelirininin 95 lirası faiz ödemelerine gitmiştir. Öte yandan, kendi hazırladıkları bütçeye göre, 2001 yılında 37,7 katrilyon vergi geliri öngörmüşler ve faiz ödemeleri için belirledikleri “hedef” ise 41,2 katrilyondur. Bir başka deyişle, Kemal Derviş tarafından sunulan “Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı”nda ülkenin en temel sorunu olarak ortaya konulan iç borç “dinamiği”, bütçe belgelerinde her 100 liralık vergiye karşılık 110 lira ödemeyi planlamıştır. Böylece “devlet”, IMF-Kemal Derviş demagogisine göre, 2000 yılında vergi gelirlerinin %72’sini faiz ödemelerinde kullanarak “asli görevlerine yeterli kaynak ayıramaz hale gelmiş”ken, 2001 yılında vergi gelirlerine oranla %110 faiz ödemekle ne hale gelebileceği ortada kalmaktadır.

Sayısal verilerin gösterdiği tek gerçek, “*Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı*”nın tüm öngördüklerininin 14 Nisan’dan Temmuz ayına kadar geçen sürede geçersiz hale geldiğidir.^[1]

[1] Program’da GSMH’nin 170 milyar dolar ve büyüme oranının -%3 olacağı yazılıdır. 2000 yılında 201,9 milyar dolar olan GSMH’nin %3 küçülerek nasıl 170 milyar dolara ineceği ise hiç belirtilmemiştir. Basit bir orantıyla bile verilen sayılardan küçülmenin (eksi büyüme) %15’lere kadar çıkabileceği bulunabilecektir. TÜSİAD, bu tutarsızlığın üstünü örtmek amacıyla, Nisan sonunda, “*Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı*”nın öngörülerini “revize” ederek, küçülmenin %5,8, doların yıl sonu fiyatı 1.268 ve TEFE’nin %74 olacağını ilan etmek zorunda kalmıştır. (Bkz. TÜSİAD, *Konjonktür*, Nisan 2001, Sayı: 27)

Gerçekte ise, gerek IMF, gerekse “ekonomi aktörleri” nedenlerin, öngörülerin ve hedeflerin “gerçekçi olmadığı”nı çok iyi bilmektedirler. Yapılan, sadece halkı birşeylere inandırmaktır. Onların yapmak istedikleri tek şey, halkta “herşeyin düzeleceği” düşüncesini oluşturmak ve böylece gelişen olaylara **teпки göstermesini engellemektir**. “Medyatik” tarzda ifade edersek, ekonominin içinde bulunduğu durumun asıl sorumlusu “siyasiler”dir ve “IMF ile Kemal Derviş bizi bundan kurtaracaktır” düşüncesi oluşturulmaktadır.

Yukarda sayılarla ortaya koyduğumuz gibi, yapılan ilk icraatların amacı “iç borçların çevrilebilirliğini sağlamak” ve Şubat Krizi’nde “sıkıntıya düşen” büyük bankaları kurtarmaktır. Ve sanki hiçbir şey olmamış gibi, Aralık 1999’da IMF ile imzalanan standby anlaşmasının gerekleri 14 ay boyunca yerine getirilmemişler gibi, ekonominin içinde bulunduğu duruma gerekçeler uydurulmaya çalışılmıştır.

Emperyalist ülkeler için (doğal olarak IMF için de) asıl önemli olan **sermayenin ve metallerin aşırı-üretimini** ortaya çıkarmış olduğu ekonomik bunalımın yükünü geri-bıraktırlmış ülkelere yüklemektir. Bu yük, bir yandan emperyalist ülke tekellerinin sürekli kâr oranlarının düşmesiyle sürekli değer yitiren para-sermayesine yeni kâr olanakları sağlamak, diğer yandan satılmayan emperyalist ülke mallarına talep yaratmaktadır. Bunlarla birlikte, geri-bıraktırlmış ülkelere verilmiş olan borçların anapara ve faizlerinin düzenli olarak ödenmesinin sağlanması gerekmektedir. Emperyalist tekellerin değer yitiren para-sermayelerine ek gelir (kâr, faiz ya da rant olarak) sağlanması ve emperyalist ülke metallerine talep bulunması, geri-bıraktırlmış ülkelerin daha çok borçlanmalarını zorunlu kılarken, aynı zamanda eski borçların ödenmesini (yeni deyimle “çevrilebilirliğini”) de garanti altına almak gerekmektedir.

Her durumda, bizim gibi emperyalizme bağımlı sanayiye sahip ülkelerin ekonomik dengeleri emperyalist metropollerde kurulduğundan, ülke içindeki ekonomik gelişmeler belirleyici değildir. (Kapitalizmin dış dinamiklerle geliştirilmesi esprisi.) Son aylarda yapılanlar tümüyle bu gerçeklerin tanıtılmasıdır.

Örneğin, “takas” işlemi ile büyük bankaların ellerinde bulundurdukları TL cinsin-

den ve düşük faizli “devlet kağıtları”nın dolara endeksli ortalama %14,67 faizli “devlet kağıtları” ile değiştirilmesi sonrasında “dört büyük bankanın *sendikasyon kredileri*”^[1] ödeme güçlüğü içinde oldukları” ve “takas” la bu sendikasyon kredileri için ek bir kaynak sağladıkları ifade edilmiştir. Kemal Derviş’in “bankalar takas sayesinde bilançolarındaki döviz-TL dengesini düzeltilmiş olacaklar” ifadesi de, bu sendikasyon kredilerinin ödenmesinin sağlandığının itirafıdır. Bir başka deyişle, devlet garantili kısa vadeli dış borçlanmayı ifade eden sendikasyon kredilerinin geri ödenmesinin garanti altına alınması, IMF ve Kemal Derviş programının **temel amacının**, yani **dış borçların ödenmesini garanti altına alma** amacının bir parçasını oluşturmaktadır. Ama bu öyle yapılmalıdır ki, bir yandan eski borçlar ödenirken, diğer yandan yeni ve daha fazla borçlanmaya gidilmelidir. Öte yandan da, emperyalist metalar için ek bir talep yaratılmıdır. İşte “takas” böylesine çok yönlü bir amacın bir aracı olmuştur.

Diğer yandan, aynı “takas” olayı, devletin nasıl “içinin boşaltıldığı”nın en tipik bir örneği durumundadır.

Yukarda da ifade ettiğimiz gibi, Haziran ayında gerçekleştirilen “iç borç takası” sonucunda “devlet”in “piyasa yapıcısı” adı verilen dört özel bankaya (İşbankası, Akbank, Garanti Bankası, Yapı-Kredi) verdiği faiz oranı %14,67 olurken, aynı bankaların yurt dışından aldıkları sendikasyon kredilerinin faiz oranları libor+2,4 civarında olmaktadır. Libor (Londra bankalar arası faiz oranı), ortalama %4,5 olduğu bir dönemde, “piyasa yapıcısı” bankalar %6 faizle topladıkları paraları “devlet”e %14,67 ortalama faizden vererek %8,67 oranında **rant** elde etmişlerdir. Ancak “oyun” bununla bitmemektedir.

“Piyasa yapıcısı” aynı bankalar, diğer yandan “sendikasyon kredisi” adı altında **uluslararası tefeci para-sermaye kesimlerine** de aracılık etmektedirler. Örneğin, Temmuz ayı sonunda Yapı-Kredi Bankası’nın aldığı “sendikasyon kredisi”ni veren bankalar, Alpha Bank A.E., The Bank of New York, The Bank of Tokyo-Mitsubishi Ltd., Barclays Capital, The Investment Ban-

[1] Sendikasyon kredileri, büyük bir banka veya finans kurumunun yöneticiliği altında birden çok banka ve/veya finans kuruluşu tarafından sağlanan kredilerdir

Dış Borcun Yapısı						
(Milyon \$)	1996	1997	1998	1999	2000	2001*
Toplam Dış Borç	79.642	84.876	96.890	103.344	116.105	112.054
Orta- Uzun Vade	62.297	66.829	75.673	79.872	87.193	85.418
Kamu Sektörü	51.616	50.228	52.568	54.078	61.141	60.139
Özel Sektör	10.681	16.600	23.104	25.794	26.052	25.278
Kısa Vade	17.345	18.048	21.217	23.472	28.912	26.636
Toplam Döviz Gelirleri	41.745	52.086	58.343	50.148	55.105	13.116
İhracat	23.225	26.261	26.973	26.587	27.774	8.152
İthalat	43.028	48.005	45.440	39.768	54.041	10.245
Cari İşlemler Dengesi	-2.437	-2.638	1.984	-1.360	-9.819	-547
TCMB Rezervleri (Brüt)	16.273	18.419	19.721	23.177	22.172	18.445
Dış Borç Kullanımları	8.912	13.386	14.211	16.275	25.458	3.175
Dış Borç Ödemesi	11.418	12.418	16.513	18.316	21.937	5.043
Anapara	7.218	7.830	11.690	12.866	15.638	3.226
Faiz	4.200	4.588	4.823	5.450	6.299	1.817
GSMH	183.577	192.376	206.559	185.249	201.188	
Ortalama Dolar Kuru	81.386	152.071	261.045	420.126	623.704	983.450
Toplam Dış Borç / GSMH	%43,38	%44,12	%46,91	%55,79	%57,71	
Kamu Sektörü Borcu/ GSMH	%28,12	%26,11	%25,45	%29,19	%30,39	
Özel Sektör Borcu/ GSMH	%5,82	%8,63	%11,19	%13,92	%12,95	
Top.Dış Borç / Top.Döviz Gel	%190,78	%162,95	%166,07	%206,08	%210,70	
Toplam Dış Borç / İhracat	%342,91	%323,20	%359,21	%388,70	%418,03	
Dış Borç Servisi / GSMH	%6,22	%6,46	%7,99	%9,89	%10,90	
Faiz / GSMH	%2,29	%2,38	%2,33	%2,94	%3,13	
* Ocak-Mart 2001						
Kaynak : Hazine Müsteşarlığı, Merkez Bankası, DPT, DİE						

king Division of Barclays Bank PLC, HVP Group, BayernLB, Citibank N.A., Credit Agricole Indosuez, Deutsche Bank AG, Dresdner Kleinwort Wasserstein, First Union National Bank, ING Group, Natexis Banques Populaires ve The Sanwa Bank Limited'den oluşmaktadır. Bu tür irili-ufaklı yabancı bankalardan "sendikasyon kredileri" vb. adlarla "özel sektör" tarafından alınan kısa ve orta vadeli borçlar Mart 2001 itibarıyla 51 milyar 914 milyon dolara yükselmiştir. Bu krediler, yabancı bankalar adına içerde "piyasa yapıcı bankalar" yoluyla hazine bonolarına yatırılmaktadır. Kemal Derviş'lerin çok övündükleri "özel sektörün uluslararası piyasalardan sağladığı krediler" de bunlardan oluşmaktadır. Kısa vadeli sermaye hareketleri ya da "sıcak para" adı verilen bu tefecilik yöntemiyle "devlet" hazinesinin "içi boşaltılmaktadır".

İç borçlanmaya ilişkin tüm bu sayısal verilerin ardında yatan asıl gerçek ise, iç borçların hazine üzerinde yaratmış olduğu baskı nedeniyle **dış borçların ödenmesinde** "sorunlarla" karşılaşılmasıdır. Emperyalist finans kuruluşlarını ilgilendiren nokta da bu-

rasıdır.

Anımsanabileceği gibi, Kasım 2000 krizi sonrasında IMF kredileri için ortaya konulan önkoşul 80 milyar 791 milyon dolarlık dış borcun beş yıl içinde ödenmesi olmuştur. Bu önkoşul sonucu, "devlet" (kendi deyimleriyle "hazine"), 2001 yılında 25 milyar 310 milyon, 2002'de 16 milyar 157 milyon, 2003'te 16 milyar 590 milyon, 2004'te 12 milyar 329 milyon, 2005 yılında 10 milyar 405 milyon, 2006 ve sonrasında da 35 milyar 679 milyon dolar tutarında dış borç ödemeyi garanti etmek zorunda kalmıştır. Tümüyle orta ve uzun vadeli borçları kapsayan bu ödeme koşulu, emperyalist ekonomilerin içine girdikleri buhranla birlikte aciliyet kazanmıştır. Bu nedenle, düşük faizli uzun ve orta vadeli borçları kısa vadeli borçlara dönüştürülmek istenmektedir. Bunların ödenebilmesi için gerekli kaynaklar ise, iç borç faiz ödemelerine gitmektedir. Kemal Derviş'le birlikte yeniden keşfedilen "iç borç stoku" sorununun özü de burada yatmaktadır. "**Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı**"nın **tek amacı, eski dış borçların ödenmesi sorununa neden olan iç borçların "makul düzeye indi-**

rilmesi”nden ibarettir.

Her zaman olduğu gibi, ana sorun, tüm bu sayılar ve amaçlar içinde, gerekli iç kaynakları bulmaktır. Bunun tek yolu ise, ülke içinde üretilen tüm mal ve hizmetlerin satılması ve vergilerin olabildiğince yükseltilmesidir. Bu yüzden, Kemal Derviş-IMF-Medya üçgeni, geniş halk kitlelerini “işlerin düzeleceğine” inandırmak peşindedirler. Amaç, tüm vergi uzmanlarının çok iyi bildiği gibi, “*kazı, bağırtmadan yolmaktır*”. Yapılan tüm propagandalar, demagojiler, iki yüzlülükler hep bu amaca yöneliktir.

Mart ayından Ağustos ayına kadar söylenen ve yazılanlara bakıldığında bu amaç ve bunun araçları oldukça net olarak görülecektir.

Diyebiliriz ki, 14 Nisan 2001 günü açıklanan, ancak hiçbir açıklama yapılmaksızın 15 Mayıs 2001 günü değiştirilen “*Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı*”, **emperyalist finans kuruluşlarının ve tekellerinin borçlarını tahsil edebilmeleri amacıyla oluşturulmuş bir programdır**. Ortaya koyduğu tüm gerekçeler ve hedefler, bu çerçevede biçimlendirilmiştir. Dış borçların ödenebilmesi ve yeniden borçlanılabilmesi için gerekli döviz, sadece ülke içinden bulunabileceğinden, tüm söylem iç borçlar üzerine inşa edilmiştir. İç borçlanmanın “kötü siyasiler” nedeniyle ortaya çıktığının “medya” propagandası ile halka kabul ettirilmesine paralel olarak, 2000 yılında gerçekleştirilen **mülksüzleştirme** operasyonundan arta kalanların, yani küçük ve orta burjuvazinin hala ayakta kalabilenlerinin hızla **mülksüzleştirilmesi** hedeflenmiştir. Bu mülksüzleştirme hedefini gizlemek amacıyla, “şeffaflık” demagojisine başvurulmuştur. “Şeffaflık” adı altında ortaya konulan sayısal veriler ve hedefler tümüyle kamuoyunu aldatmayı ve mülksüzleştirilecek kesimlerin dikkatini başka tarafa çekmeyi amaçlamıştır. Bu amaca da, “kötü siyasiler” demagojisiyle, “hükümet içi çekişmeler” yaratılmasıyla ulaşılmaya çalışılmıştır. Borsanın düşüşü ve dolayın yükseldiği gerekçesiyle Yüksel Yalova, Enis Öksüz istifaya zorlanarak, bu görüntü pekiştirilmeye çalışılmıştır.

Ancak uygulamanın iki ayı dolduğunda (15 Mayıs-15 Temmuz) tüm sayısal verilerin işe yaramaz olduğu ortaya çıkmış ve bunların üstünün örtülmesi olanaksız hale gelmiştir. Bu durumda, Kemal Derviş ve “teknokratlar ekibi” “programda hafif reviz-

yona gidileceği”ni açıklamak zorunda kalmışlardır. Kamuoyuna yönelik olarak yapılacakları “revizyon”, 2001 yılı hedef sayılarını değiştirmekten ibarettir. Bir başka deyişle, Kemal Derviş ve “teknokratlar”, TÜSİAD’ın Nisan ayında yaptığı “tahminleri”, “revizyon” adı altında kamuoyuna sunmayı planlamışlardır.

Oysa ki, “*Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı*” adı altında kamuoyunun yönlendirilmesi ve aldatılmasına yönelik demagoji tutmamıştır. Doğal olarak kamuoyunun yeniden yönlendirilmesi ve aldatılabilmesi için “revizyon” sözcüğünün yaratacağı çağrışımlara ve “yeni” şeylere gereksinme duymaktadırlar. Bunun ilk sonucu ise **söylenmedeki** “şeffaflık”tan vazgeçilmesi olmuştur.

26 Temmuz 2001 tarihinde “teknokratlarıyla” birlikte basın toplantısı yapan Kemal Derviş’in “bilgi notu”nda şu ibarelerin yer alması şaşırtıcı olmamıştır:

“Esnek Borçlanma Politikası: Hazine, Ağustos ayından itibaren **borçlanma politikalarında değişikliğe giderek**, bir süre günün koşullarına bağlı olarak daha esnek bir yapı arzeden bir borçlanma stratejisi uygulayacaktır. Bu kapsamda, **aylık borçlanma programı yayınlanması uygulamasına ara verilecektir**. İhalelerin eskiden olduğu gibi Salı günleri yapılması esas olmakla birlikte, diğer günlerde de ihaleye çıkılabilecektir. **İhalelerin koşulları en az bir gün önceden kamuoyuna duyurulacaktır**. Her ay sonunda, takip eden ayın günlük iç borç ödemeleri ilan edilmeye devam edilecek, referans faizi ihalelerinin tarihi ve ihraç edilecek miktar **her ay sonunda** açıklanacaktır.”^[*] (abç)

“Hiç kimsenin önünü göremediği”nden, ekonominin “tam bir belirsizlik içinde” olduğundan sözedildiği bir dönemde bu “gizlilik” yönelimi, mülksüzleştirilecek kesimlerin daha fazla belirsizlik içine girerek, kendini kurtarma uğruna Kemal Derviş’e olan “medyatik” “güvenlerini” kullanmayı amaçlamaktadır. Nitekim, borçlanmada “şeffaflıktan” vazgeçildiğinin “bilgi notu”nda açıklanması, üstelik Kemal Derviş’in basın top-

[*] Kemal Derviş, 26 Temmuz 2001 tarihli basın toplantısının “bilgi notu”.

lantısı sırasında bunun “üzerinde durmaması”, ne yapılmak istendiğini daha açık göstermektedir.

Kemal Derviş’in 26 Temmuz 2001 tarihli basın toplantısı, “*Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı*”nın tüm demagojik söyleminin ve hedeflerinin iflas ettiğinin, işe yaramaz hale geldiğinin itirafı olarak, aynı zamanda programın sonunu ilan etmiştir. Şimdi amaç, “kazın” bağırmasını engellemek ve yeni yöntemlerle “yolmaya” devam etmektir. Bu amaca ulaşmanın yolu ise, Kemal Derviş’e kamuoyunun “medyatik güveni”ni kullanarak sürekli **yalan, çarpık bilgilerle kamuoyunu yönlendirmektir.** “*Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı*”nın 14 Nisan ve 15 Mayıs tarihli iki ayrı versiyonunun bulunması bu yalan ve çarpıtmanın en tipik örneği olmakla birlikte, bugün çok daha somut ve “işbitirici” yöntemler geliştirilmeye çalışılmaktadır. Kemal Derviş’in 25-26 Temmuz günlerinde yaptığı açıklamalar, “*şirin, sempatik, güvenilir, uzman, Dünya Bankası başkan yardımcısı, şirin Catherine’nin kocası*” görünümüyle halkı nasıl kandırmaya, aldatmaya çalıştığını “medya”nın bile kabul etmek zorunda kaldığı bir olgu haline gelmiştir.

25 Temmuz günü İstanbul Sanayi Odası’nda yaptığı konuşmada şunları söylemiştir:

“Bir yeniden yapılandırma veya bir şey fonu gibi bir araca ihtiyaç var Türkiye’de. Bunda aslında yasal temel hazır. BDDK bünyesinde bence bu yapılabilir. Ve reel ekonomiye bence büyük yarar olacak. Çünkü bir işletmeyi kapattıktan sonra yeniden açmak çok zor. Yani kapanma aşamasında olan birçok işletmeyi gerçekten kurtarmak gerekiyor. Ama bu işletmeler tabii orta ve uzun vadede sağlıklı bir yapıya sahip ise. Bu kararı vermek kolay değil.

Bu karar sadece bankacılık anlayışı içinde değil daha geniş bir anlayış içinde yapabildiğimiz bir **fon**, bir yapıya ihtiyacımız var. Bu konuda da çalışmalar başladı ve bu çalışmayı sizlerle birlikte yapmamız lazım. Ve yalnız sizlerle değil dış kuruluşlarla da bu konuyu tartışmamız lazım. **6 Ağustos tarihinde Dünya Bankası’ndan sadece bu konu üzerinde çalışacak bir ekip geliyor.**

Ve bu konuda Brezilya’da, Kore’

de, diğer birçok ülkede, İtalya’da, Almanya’da yapılan çalışmaların bütün bilgileri de beraberinde getirecekler.”

Kemal Derviş’in bu uzun sözünün özü, **“reel sektör için Rehabilitasyon Fonu”** kurulacağı “müjdesi” verdiğidir.

Oysa iki ay önce “*Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı*”nın 57. paragrafında büyük iddialarla şöyle denilmekteydi:

“2000 yılında 25’i bütçe içi ve 2’si bütçe dışı olmak üzere 27 adet, bu yıl ise Mart ayı itibarıyla 21’i bütçe içi ve 4’ü bütçe dışı olmak üzere toplam 25 adet fon kapatılmıştır. Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu hariç olmak üzere kalan 15 bütçe içi fonun da bu yıl ortasına kadar kapatılması sağlanacaktır. Böylelikle 2002 bütçesine gelindiğinde sistemde sadece beş adet bütçe dışı fon kalacaktır. Bunlar Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonu, Savunma Sanayi Destekleme Fonu, Tanıtma Fonu, TMSF ve Özelleştirme Fonu’dur. **Bundan böyle bütçe içi veya dışı herhangi yeni bir fon oluşturulmayacaktır.**”

Kemal Derviş’in aynı açıklamasının diğer yönünü ise, *Hürriyet* gazetesinde, Meral Tamer şöyle ifade etmektedir:

“Yanlış anlaşılma olmasın! Devlet Bakanı Kemal Derviş’in önceki gün İstanbul Sanayi Odası’nda söz ettiği fon meselesi, aslında reel sektörü kurtarma fonu falan değil, bankaları donmuş alacaklarından kurtarma fonu... Zaten Derviş de bu işlemin BDDK bünyesinde yapılabileceğini söylemedi mi?”

Bankaları donmuş alacaklarından kurtarmak ve yeni kredi verebilir hale getirmek, elbette reel sektörün de sonuçta işine yarayacak. Ayrıca bankalar donmuş alacaklarından kurtarıldıkça, o donmuş alacağı yaratan şirket de hayatiyet kazanmış olacak. Ama bu proje reel sektörü rehabilite etmek için falan değil, beyler. Bunu açıkça bilin.”^[1]

Kemal Derviş’in bu iki yüzlü ve kamuoyunu aldatmayı amaçlayan açıklamadan bir gün sonra yaptığı basın toplantısında **“TL cinsinden yatırımı özendirmek”** amacıyla

[1] Meral Tamer, *Hürriyet*, 27 Temmuz 2001

“bazı tebdirler” aldıklarını açıklarken, aynı saatte Hazine Müsteşarlığı “1 yıl vadeli 6 ayda bir kupon ödemeli **döviz cinsinden** tahvil ihracı” yapacağını açıklamış ve bir gün sonra 500 milyon dolarlık satış yapılmıştır.

Böylece, Kemal Derviş, aynı anda, bir yandan basın toplantısında “*TL’yi cazip hale getirmek*”ten söz ederken, yani kamuoyuna “paranızı TL’ye yatırınız” mesajı verirken, diğer yandan **iç borçlanmanın** döviz cinsinden yapılması uygulamasına geçilmiştir.^[1]

Görüldüğü gibi, 25-26 Temmuz günü yapılanlar, tümüyle **küçük ve orta burjuvazi-nin** belirsizlik ve kararsızlık içine sokularak mülksüzleştirilmeleri için yeni bir yol açmaktır.

Bunların yeterli olmadığı ve olmayacağı görüldüğünden, “gündem” değiştirilerek, “*Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı*”na “inanmak”tan “toplumsal barışı koruma”ya geçilmiştir:

“Temel istikrara güven, *toplumsal barışa güven*, bu programın başarısı ve Türkiye’nin geleceği için en önemli koşuldur. Bu konuda her zaman birbirimize yardımcı olmamız lazım. Ve bu güveni mutlaka sağlamamız lazım. Teknik ve ekonomik, politik önlemler çok gereklidir ve buna yardımcı olabilir. Ama toplum-sal barışa olan inanç, mutlaka toplu-

mun her kesimi tarafından desteklenmelidir. Bu **toplumsal barışa inancımızı tazelememiz ve güçlendirmemiz gerekiyor.**”

“Ve hiçbir şekilde bu konuda bir sapmayı veya bir tartışmayı kendi aramızda başlatmamamız gerekiyor. Şu anda Türkiye’nin başka bir alternatif yoktur.”^[**] (abç)

Kısacası, tüm karmaşık söylemlerin, ağır ekonomik dilin, demagojilerin, “şeffaflık” adı altında “kapalı kapılar ardında” iş yapılmasının, sayısal verilerin vb. ardında yatan gerçek, halk kitlelerinin artan oranda mülksüzleştirilmesi ve bu yolla emperyalizme bağlı ekonominin dış borç sorununu “çevrilebilir” hale geçirmektir. Ve geldikleri yer, bu amaçlarına ulaşabilmek için, küçük ve orta burjuvaziyi “devrim” korkusu içine sokmaktır. Şüphesiz, “korkunun ecele faydası yoktur”. Küçük ve orta burjuvazi ne denli devrimle korkutulur ve karşı-devrimci konumda tutulabilirse, o denli daha fazla mülksüzleştirilecektir. Onlar, tüm “alternatif” programların ve ekonomi-politikaların er ya da geç varacakları tek yerin demokratik halk devrimi programı olduğunu kabul etmedikleri sürece, kapitalist mülksüzleşmenin kurbanları olarak yaşamak zorunda kalacaklardır.

[1] NTV, 27 Temmuz günü bu haberi geçerken şu dipnotu eklemiştir: “Bu uygulama daha önce Meksika’da da yapılmış ve başarısızlıkla sonuçlanmıştı. Meksika dövizde endeksli borçlarını kapatmak için IMF’den bir yardım paketi almak zorunda kalmıştı. Bu ihale ile Hazine döviz cinsinden yurtdışında borçlanamadığı için yurtiçinde borçlanmayı hedefliyor.”

[**] Kemal Derviş, 26 Temmuz 2001 tarihli basın toplantısı.

Devlet İç Borçlanması ve Çevrilebilirliği

IMF'nin emperyalist ülkeler adına alacakları tahsil etmek amacıyla "haciz memuru" olarak gönderdiği Kemal Derviş, **14 Nisan 2001** tarihinde "*Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı*" adıyla IMF'nin bu "haciz işlemleri"ni nasıl gerçekleştireceğini açıkladı. Ancak, bir ay sonra, yani **15 Mayıs 2001** tarihinde IMF ile imzalanan yeni Niyet Mektubu'yla birlikte, 14 Nisan tarihli "program" "**revize**" edildi. Bu "revize" edilmiş "program"ın "*Sunuş*"u şu sözlerle başlıyordu:

"Ülkemiz çok ciddi bir ekonomik dar boğazdan geçmektedir. Yaşadığımız sıkıntının görünürdeki nedeni, kamu sektörünün borç stokunun boyutu ve son yıllarda korkutucu biçimde hızlanan **olumsuz borç dinamiği**dir.

1990'lı yıllarda Türkiye'nin kamu borcunun milli gelire oranı yüzde 30'un altındayken, 2000 yılının sonunda bu oran yüzde 60'a ulaşmıştır. Bugün ise yüzde 70'in de üstüne çıkmıştır. Yıllardır ancak çok yüksek reel faizle borçlanabilen devlet için bu süreç artık **sürdürülemez boyutlara varmıştır.**" (abç)

Görüldüğü gibi, ülkemizde yaşanan son ekonomik krizin nedeni ("görünürdeki nedeni") **toplam borçların büyük boyutlara ulaşması** olarak ifade edilmektedir. Daha tam deyişle, "devlet"in, iç ve dış borçlarını ödeyemez ve yeniden borçlanamaz hale geldiği açıkça ilan edilmektedir. (Kendi dillerinde bu, "borçların çevrilemezliği" olarak ifade edilmektedir.)

Görünüşte, yaşanan ekonomik krizin nedeni devlet borçları olarak ilan edildiğinden, ister istemez "*Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı*" ya da IMF ile yapılan stand-by anlaşmasının amacı, bu borçların ödenmesi olarak algılanacak ifadeler yer verilmiştir. Oysa ki, amaç, hiçbir biçimde **borçların tüümüyle ödenmesi değildir.** Amaç, vadesi gelmiş borçlar ile borç faizlerinin ödenmesi ve **yeni borçlanmaya gidilmesidir.** Yani, borçların "**sürdürülebilir boyuta**" indirilmesinden söz edilmektedir.

Bu öylesine açık bir gerçektir ki, bizim gibi emperyalizme bağımlı ülkelerde iç ve dış borçlanma olmaksızın "ekonomi"nin işleyebilmesi olanaksızdır ve IMF, Kemal Derviş'in ağızından bunu açıkça ilan edebilmektedir artık.

İç borçlanma, devletin, yani "kamu"nun, ülke içindeki "kaynaklardan", yani bankalardan ve para-sermaye sahibi kesimlerden (sanayi ve ticaret burjuvazisinden) kendi giderlerini karşılamak amacıyla yüksek faizle aldığı borçlardır. Kökleri feodalizme kadar dayanan bu iç borçlanma olayını Marks, *Kapital*'de şöyle ortaya koymaktadır:

"Köklerini daha ortaçağlarda Cenova ve Venedik'te bulduğumuz kamu kredisi, yani devlet borçları sistemi, manüfaktür dönemi sırasın-

da, genellikle bütün Avrupa'yı sardı. Deniz ticareti ve ticaret savaşları ile birlikte sömürge sistemi, bunun için itici bir güç hizmetini gördü. Böylece de ilk kez Hollanda'da kök saldı. Kamu borçları, yani devletin yabancılaşması —bu devlet ister mutlakiyet, ister meşrutiyet ya da cumhuriyet olsun— kapitalist çağa damgasını vurdu. Ulusal zenginlik denilen şeyden, modern halkların ortak mülkiyetine gerçekten giren kısmı, bunların devlet borçlarıydı. Bunun zorunlu sonucu olarak, bir ulus ne kadar borçlu olursa o kadar zengin olur şeklindeki modern öğretiy ortaya çıktı. Kamu kredisi, sermayenin *credo*'su halini aldı. Ve devlet borçlanmasının doğuşu ile birlikte, devlet borçlarına olan inançsızlık, kutsal ruha karşı işlenmiş, bağışlanmayan günahın yerini alır.

Kamusal borçlanma, ilkel birikimin en güçlü kaldıraçlarından birisi halini alır. Bir büyücü değneğinin dokunması gibi, kısır paraya üreme gücünü kazandırır ve onu sermayeye çevirir; ve bunu, sanayide ve hatta tefecilikte kullanıldığında bile kaçınılmaz olan zahmet ve tehlikelerle karşı karşıya bırakmaksızın yapar. **Devlet alacaklıları, aslında hiç bir şey vermemişlerdir, çünkü borç verilen meblağ, ellerinde tıpkı nakit para gibi iş görmeye devam eder, kolayca devredilebilir devlet tahvillerine çevrilmiştir.** Böylece yaratılan ve yıllık geliriyle geçinen bir aylaklar sınıfı ile, hükümet ve halk arasında aracılık eden bankerlerin aniden biriken servetlerini —ve gene, her devlet borçlanmasının büyük bir parçasının kendilerine gökyüzünden inen bir sermaye hizmeti sağlayan, vergi mültezimlerinin, tacirlerin ve özel manüfaktürçülerin zenginliklerini— bir yana bırakalım, **devlet borçlanması, bir de, anonim şirketlerin, her türlü menkul hizmetler üzerinde yapılan işlemlerin, borsa oyunlarının, kısacası borsa kumarı ile bankokrasinin doğmasına yolaçmıştır.**

Ulusal adlarla süslü büyük bankalar, başlangıçta, hükümetler yanında yeralan ve elde ettikleri ayrıcalıklar sayesinde, devlete borç verecek duruma gelen özel spekülörlerin kurdukları şirketlerdi. Bu nedenle, devlet borçlarındaki birikmeyi ölçmenin en sağlam yolu, gelişmeleri, tam anlamıyla, 1694 yılında İngiltere Bankasının kurulmasından sonra olan bankaların hisse senetlerindeki birbirini izleyen artışlardır. İngiltere Bankası, hükümete, parasını %8'den ikraz etmekle başladı; aynı zamanda, Parlamento, kendisine, banknot şeklinde halka tekrar ikrazda bulunmak suretiyle aynı sermayeden para basma yetkisini verdi. Bu banknotları, ticari senetleri iskonto etmekte, mal üzerinden avans vermekte, değerli maden satınalmakta kullanabiliyordu. Çok geçmeden bankanın kendi bastığı bu kredi-para, İngiltere Bankasının devlete yaptığı borçlanmanın ve devlet adına kamu borçlarının faizlerinin ödendiği para haline geldi. Bankanın bir eliyle verdiğini öteki eliyle fazlasıyla alması da yetmiyordu; geriye alırken bile, yatırlan son şiline kadar gene ulusun ebedi alacaklısı olarak kalıyordu. Yavaş yavaş, ülkenin bütün biriktirilmiş madeni servetlerini kaçınılmaz olarak kendisine çeken bir yer ve bütün ticari kredinin çekim merkezi halini aldı. Bu bankokratlar, bankerler, rantiyeler, borsa simsarları, borsa kurtları vb. sürüsünün böyle birdenbire ortaya çıkışının, çağdaşları üzerinde ne gibi bir etki yarattığı, o zamanın yazılarında, örneğin Bolingbrot'un yazılarında görülebilir.

Devlet borçları ile birlikte, çoğu kez, şu ya da bu halktaki ilkel birikim kaynaklarından birini gizliyen uluslararası bir kredi sistemi doğdu. Böylece, Venedik soygun sisteminin kötülükleri, Venedik'in çöküşü sırasında büyük paralar ihraç ettiği Hollanda'nın sermaye servetinin gizli temellerinden birini oluşturmuştur. Hollanda ile İngiltere arasında

böyle olmuştur. 18. yüzyılın başında Hollanda manüfaktürleri çok geride bırakılmıştı. Hollanda, ticaretle ve sanayide ağırlığı olan bir ülke olmaktan çıkmıştı. Bu nedenle, 1701-1776 yılları arasında, özellikle büyük rakibi İngiltere başta olmak üzere dışarıya büyük miktarlarda sermaye ikraz etmek, yaptığı başlıca işlerden biri olmuştu. Bugün de, İngiltere ile Amerika arasında aynı şey olmaktadır. Bugün, Birleşik Devletler'de doğum belgesi olmaksızın ortaya çıkan sermayenin çoğu, daha dün İngiltere'de sermayeleştirilmiş çocuk kanı idi.

Devlet borçlarının, desteğini, yıllık faiz vb. ödemelerini karşılamak zorunda olan kamu gelirlerinde bulması gibi, **modern vergilendirme sistemi de, ulusal borçlanma sisteminin zorunlu tamamlayıcısı idi.** Bu borçlanmalar, devlete, vergi yükümlülükleri, hemen hissetmeksizin olağanüstü harcamaları karşılamak olanağını sağlamakla birlikte, eninde sonunda **vergilerin yükselmesini zorunlu kılar.** Öte yandan, bir-biri ardına yapılan borçlanmaların birikmesi sonucu vergilerde meydana gelen yükselme, hükümeti, daima, yeni olağanüstü harcamalar için yeni borçlanmalara zorlar. En gerekli geçim araçlarını vergilendirme (yani böylece fiyatlarını yükseltme) ekseninde dönen modern maliyecilik, böylece, otomatik ücret artışlarının tohumunu kendi içersinde taşır. Aşırı vergilendirme, bir raslantı olmaktan çok, bir ilkedir. İşte bunun için, Hollanda'da bu sistem ilk kez uygulanmaya başlandığı zaman, büyük yurtsever De Witt, *Özdeyişler*'inde, bunu, ücretli-emekçiyi, uysal, tutumlu, çalışkan ve aşırı işle yüklü hale getirmenin en iyi yolu diye göklere çıkarmıştı. Bunun, ücretli-emekçinin koşulları üzerinde yaptığı yıkıcı etkiler, burada, bizi, bunun sonucu olarak, **köylülerin, zanaatçıların ve tek sözcükle bütün alt orta-sınıf unsurların zorla mülksüzleştirilmelerinden** daha az ilgilendirmektedir. Bu konuda burjuva iktisatçıları arasında bile görüş ayrılığı yoktur. **Sistemin mülksüzleştirme yönündeki etkinliği,** onun ayrılmaz parçalarından birisi olan himaye sistemi ile daha da artırılmıştır.

Kamusal borçlar ile buna uygun düşen mali sistemin, servetin sermayeleşmesi ve halk kitlelerinin mülksüzleştirilmesinde oynadığı büyük rol, Cobbett, Doubleday ve başkaları gibi çoğu yazarları, modern halkların sefaletinin temel nedenlerini yanlış olarak burada aramaya yöneltti." [1] (abc)

Marks'ın açıkça ortaya koyduğu gibi, "kamu borçları", sermaye birikiminin en güçlü kaldıraçlarından birisi durumundadır. Devletin "ulusal adlarla süslü bankalar"a yaptığı borçlanma "kısır paraya üreme gücü verir", "onu sermayeye çevirir" ve bunu yaparken, bu sermayeyi her türlü piyasa koşullarından ("konjonktürden") korur. Çünkü, devlete verilen borçlar karşılığında alınan "kağıtlar", yani hazine bonoları ve tahvilleri, aynı zamanda birer "nakit para" gibidirler. Piyasada değişik faiz oranlarıyla satılabilirler, teminat mektubu olarak kullanılabilirler. Dolayısıyla, devlete verilen her bir dolar borç, bir yandan devletten faiz alarak çalışırken, diğer yandan piyasada, borsada vb. "değerli kağıtlar" olarak işlem görmeye devam eder. Böylece **bir dolarlık** bir devlet "kağıdı", borç verenler için, aynı anda **iki dolarlık** işleve sahip olur. Bunun sonucu olarak da, piyasadaki para miktarı, nakit para ve devlet bono ve tahvilleri olarak **ikiye katlanmış** olarak bulunur. Kaçınılmaz olarak, piyasadaki para miktarındaki ("emisyon hacmi") bu artış, mal ve hizmetlerin satın alınması için gerekli para miktarından fazla olduğundan, mal ve hizmetlerin fiyatı yükselir, yani **enflasyon** ortaya çıkar. Enflasyonu engellemenin tek yolu, devletin yapmış olduğu borçlanma kadar parayı, yani ihraç ettiği bono ve tahvil kadar parayı **piyasadan çekmektir.** Ve sorun, devletin bu parayı

[1] Marks, *Kapital*, Cilt: I, s. 773-775

piyasadan nasıl geri alacağına toplandı. Bunun tek yolu ise, **vergilerin artırılmasıdır**. Marks, “devlet borçlarının, desteğini, yıllık faiz vb. ödemelerini karşılamak zorunda olan kamu gelirlerinde bulması gibi, modern vergilendirme sistemi de, ulusal borçlanma sisteminin zorunlu tamamlayıcısı”dır derken, bu gerçeği ifade etmektedir.

Devlet borçlanmasına ilişkin olarak Marks’ın Kapital’de vurguladığı ikinci yan ise, bu borçlanma sisteminin, bir yandan paraya sahip olan kesimleri iki yönlü zenginleştirirken, diğer yandan **hükümetlere, yeni olağanüstü harcama yapma olanağı sağlar**. Bir başka deyişle, enflasyonist politikalar, ancak yüksek devlet borçlanması ile uygulanabilir niteliktedir. Çünkü enflasyonist politikalar, devletin, kendi gelirlerini aşan miktarda harcama yapmasına dayanır. Bu yolla, tüm toplumsal ilişkiler alanı yönlendirilebilir ve denetlenebilir olmaktadır. Ve her zaman olduğu gibi, devlet harcamalarının bir yönü, egemen sınıflara yeni iş ve kâr olanakları sağlamak iken, diğer yönü, baskı aygıtının artan oranda güçlendirilmesidir. Böylece, devlet borçlanmasının temel nedeni, açık ve net bir biçimde **politik nitelikte** olmaktadır. (Zaten, **devlet, politik ilişkiler alanıdır**, dolayısıyla devletin tüm ilişkileri, doğal ve kaçınılmaz olarak politik ilişkiler alanını kapsar. Ülkemizin son yirmi yıllık tarihine bakıldığında devlet borçlanmasının politik niteliği ve ikili amacı açıkça görülecektir.

Anımsanacağı gibi, 1965 yılından itibaren artan oranda kullanılan devlet iç borçlanması, 1980 yılında oligarşinin askeri darbesiyle birlikte 721 milyar liraya yükselmiş ve 1991 yılında, yani DYP-SHP koalisyon hükümeti kurulduğunda 98 trilyona çıkmıştır. Dolar olarak, iç borçlar, 1980 yılında (\$=80 TL.) 9 milyar olmuş, 1991 yılında (\$=5.000 TL.) 19,4 milyar dolara çıkmıştır. 1992 yılında toplam borç miktarı 194 trilyona yükselmiştir, yani (\$=8.500 TL.) 22,7 milyara yükselmiştir. 1996 yılına kadar 22 milyar dolar seviyesinde kalan iç borç toplamı, 1996 yılında 29,2 milyar dolar, 1997’de 30,7 milyar dolar, 1998’de 37,2 milyar dolar, 1999’da 42,5 milyar dolar ve 2000 yılında 54,2 milyar dolar olmuştur. Ve bilindiği gibi, 2001 yılının Temmuz başında iç borç toplamı 90 katrilyon, yani 72 milyar dolar olmuştur.

1985-2001 döneminde iç borçların GSMH’ya oranları ise şöyle gerçekleşmiştir:

(Milyar \$)	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993
Toplam İç Borç	12,15	13,91	16,91	15,70	18,14	19,53	19,24	22,70	24,72
GSMH’ya oranı	%19,7	%20,5	%23,0	%22,0	%18,2	%14,4	%17,3	%17,6	%17,9
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	
Toplam İç Borç	20,66	22,87	29,29	30,69	37,14	42,44	54,22	72,1	
GSMH’ya oranı	%20,6	%17,3	%21,0	%21,4	%21,9	%29,3	%28,7	%46*	

* Kemal Derviş’in “revize edilmemiş” 15 Mayıs 2001 tarihli “tahmini”ne göre.

Görüldüğü gibi, iç borçlanmadaki “patlama”, 1980 yılında başlamış ve T. Özal döneminde 20 milyar dolar seviyelerine kadar yükselmiştir. İç borçlanmanın ikinci büyük yükselişi ise 1998-2001 yılları arasında gerçekleşmiştir. Bu gerçeklere karşın IMF’nin “haciz memuru” Kemal Derviş “*Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı*”nın ikinci versiyonunda şöyle söylemektedir:

“Ancak bu **olumsuz borç dinamiğinin temel nedeni** Türkiye’imizde devlet ile toplum ve siyaset ile ekonomi arasındaki ilişkilerdir. **Birçok reform denemesine** rağmen ekonomide ve toplumsal yaşamda 1990’lı yıllarda rant çekişmesi devam etmiştir. **Siyaset**; yasal çerçeveleri oluşturmak, denetim görevini yapmak, dış politikamızı ve ulusal savunma politikasını belirlemek, dar gelirliyi korumak gibi **yararlı ve meşru işlevlerinin ötesinde piyasanın işlemesine ve ekonomik karar-**

ların verilmesine müdahale alışkanlığını sürdürmüştür. Özel sektör de siyasi destekle rant oluşturma çabasını terk edememiştir. Bankacılık sektöründe olsun, enerji sektöründe olsun, birçok başka sektörde olsun, yaşanan olumsuzlukların kaynağı hep bu rant elde etme çabasına odaklanmış düzendir. Bir türlü yenemediğimiz yüksek enflasyonun da temel kaynağı budur. Çok daha hızlı büyümemizi ve daha yüksek refah düzeyine hızla ulaşmamızı **engelleyen de budur.**"

Burada, Kemal Derviş'in sözünü ettiği "*birçok reform denemesi*", 12 Eylül askeri darbesiyle birlikte T. Özal tarafından yürütülen ekonomi-politikalardır.^[1] İç borç verilerinin açıkça gösterdiği gibi, "olumsuz borç dinamiği" de bu dönemde ortaya çıkmış ve 1999'da IMF ile yapılan stand-by anlaşmasıyla birlikte "zirve yapmış"tır. Ve yine herkesin bildiği gibi, Marks'ın deyişiyle, "*bankokratlar, bankerler, rantiyeler, borsa simsarları, borsa kurtları vb. sürüsünün böyle birdenbire ortaya çıkışının*" kökleri de aynı dönemlerde atılmış ve gelişmiştir.

IMF'nin ve "teknokrat" Kemal Derviş'in ülkemizde yaşanan ekonomik kriz üzerine yaptıkları tüm değerlendirme, açık bir **çarpıtma, dezinformasyon ve demagojiye** dayandırılmıştır. Devlet belgelerinde sahtecilik, çarpık veri kullanma, kavram kargaşası yaratma, aleni ikiyüzlülük ve iki ayrı belge düzenleme,^[**] bu demagojinin ve dezinformasyonun araçları olmaktadır.

Ve "teknokrat" Hazine Müsteşarı Faik Öztrak **13 Temmuz** günü şöyle demektedir:

"Bu noktada Hazine'nin borç stoku hakkında bilgi vermemde yarar var. 2000 yılı sonu itibarıyla baktığımız zaman Hazine'nin iç borç stoku 51.6 katrilyon seviyesindeydi. 12 Temmuz itibarıyla borç stokumuz 92 katrilyon seviyesine yükselmiştir. Burada en önemli artış, **kamu kesimine** olan borçlarımızdadır. Geçen sene 26 katrilyon lira seviyesinde olan **kamu kesimine** olan borçlarımız, 62.2 katrilyon liraya yükselmiştir.

Ama en önemlisi, **piyasaya olan borcumuz** geçen sene sonunda 25 katrilyon lira iken, sadece 29.9 katrilyon liraya çıkmıştır. Dolayısıyla "çevrilemez" dediğimiz, ya da "çevrilemez kuşkusu" yaratan borç stokunun önemli bir kısmı **kamu kesimi üzerindedir.** Program çerçevesinde, kamu kesimi üzerindeki, kamu ve Fon bankaları üzerindeki **kağıtlarımızın piyasalarda satılması, ancak Hazine ile karşılıklı uzlaşma halinde mümkün olabilecektir.** Dolayısıyla bu nokta da bize borcun çevrilebilirliği konusunda ciddi bir esneklik sağlamaktadır.

Tekrar etmem gerekirse, Program'ın temel dengeleri sağlam gözükmektedir. **İç borç stokunun önemli bir kısmı kamu kesimindedir.** Bu çerçevede, bu sağlam Program dengeleri ve bundan sonra yapılacak uygulamalar dikkate alındığında, faizler düşecektir. Faizler beklenen hızla düşmese dahi, Hazine'nin, kamu kesimi üzerindeki kağıt stoku dikkate alındığı zaman, borcunu bir ölçüde ciddi bir şekilde çe-

[1] TÜSİAD, bu dönemi, yeni piyasaya sürdüğü *Coğrafya-2001* adlı lise ders kitabında şöyle ifade etmektedir: "Türkiye 1980 yılında 24 Ocak Kararları ile önemli bir ekonomik dönüşüm sürecine girmişti. Yüksek gümrük duvarları ile korunan kapalı bir ekonomik sistemden, dışa açık ve ihracata dayalı ekonomik büyümeyi hedefleyen yeni bir ekonomik sisteme geçilmiştir. Sonuçları 1990'lı yıllarda alınmaya başlanan bu dönüşümle Türkiye'nin dış ticaretinde önemli artışlar kaydedilmiştir. Böylece Türkiye'nin uluslararası ekonomi için ifade ettiği değer de değişmiştir."

[**] Kemal Derviş ve "teknokratlar ekibi"nin en sık kullandığı yöntem tüm belgeleri iki farklı biçimde hazırlamaktır. Bu belgelerden birisi kamuoyuna açıklanırken, ikincisi IMF'ye verilmektedir. Bu çift belge olayı, ilk kez 15 Mayıs'ta IMF'ye verilen Niyet Mektubu'yla birlikte açığa çıkmıştır. "*Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı*"nın iki ayrı metni dış ticaretinde önemli artışlar kaydedilmiştir. Böylece Türkiye'nin uluslararası ekonomi için ifade ettiği değer de değişmiştir."

virebilme esnekliği vardır. Son olarak altını çizmem, tekrarlamam gerekir; Türk ekonomisinin yapısal dengeleri sağlamdır, borçlarını çeyrememe gibi bir sorunu gözükmemektedir.”

92 katrilyon liraya yükselen iç borçların 62,2 katrilyon liralık kısmını “kamu kesimine” aktararak 29,9 katrilyon liraya düşürmeyi “başarıklarını” ilan eden “teknokrat” F. Öztrak, artık iç borçların “çevrilebilirliği”nden hiç kimsenin şüphesiz duymaması gerektiğini söylerken, “kamu kesimine” aktarılan 62,2 katrilyon liralık borcun ne olduğunu ve ne olacağını açıklamamıştır.

Oysa yapılan “illüzyon”dur. Bir başka deyişle, evrakta sahtecilik yoluyla, 62,2 katrilyon liralık borçlar “kamu”nun sırtına bindirilmiştir. Herkesin bileceği gibi, “kamu”, önce “devlet kuruluşları”, sonra “halk”tır. Dolayısıyla ödemeyi yapacak olanlar da bunlardır. Birkaç ay öncenin moda deyişle, 62,2 katrilyon liralık iç borçlar “kamu kesimine”, yani kamu bankalarına “aktarılmıştır”. Yapılan ise, devlet borçları karşılığında “kamu kesiminden”, yani devlet bankalarından borç alınmış, ancak karşılığında verilen “kağıtlar”ın hiçbir piyasa değeri bulunmamaktadır. “Teknokrat” F. Öztrak’ın sözleriyle, “kağıtların piyasalarda satılması, ancak Hazine ile karşılıklı uzlaşma halinde mümkün olabilecektir”.

Sözün özü, “kamu ve fon bankaları” dedikleri devlet bankaları piyasa değeri olmayan “hazine tahvilleri” karşılığında kendi mevduatlarını Hazine’ye devretmişlerdir. Bir başka ifadeyle, devlet bankalarının mevduatlarının ve gelirlerinin 62,2 trilyon liralık kısmı, doğrudan Hazine’ye devredilmiştir. Böylece, sözcüğün tam anlamıyla, bizzat devletin Hazinesi tarafından, “teknokratlar” eliyle devlet bankalarının “**İÇİ BOŞALTILMIŞTIR**”.

“İçerisi boşaltılmış” tüm özel bankalar gibi, şimdi kamu bankaları da (başta Ziraat Bankası olmak üzere) tüm mevduatlarını kendi “patronları”na kredi olarak vermiştir. Böylece kamu bankaları mevduatları ödeyemez hale gelmiştir.

Bu “banka hortumlama” olayının ikinci yanı ise, kamu bankalarının kredi verebilme olanaklarının neredeyse tümüyle ortadan kalkmasıdır. Doğal olarak, kamu bankalarının (ki 20 katrilyon liralık mevduat sahibi olarak ortalama 10 katrilyon liralık kredi verebilme kapasitesine sahiptirler) kredi veremez hale gelmelerine paralel olarak kredi faiz oranları yükselmiştir.

Marks, *Fransa’da Sınıf Savaşları 1848-50* adlı yapıtında bu borç sarmalına girmiş Fransa’nın “kurtuluş”unu şöyle ifade etmektedir:

“Bu borçlanmadan kurtulmak için, devletin, ya harcamalarını kısması yani hükümet mekanizmasını yalınlaştırması, azaltması, mümkün olduğu kadar az yönetmesi, mümkün olduğu kadar az personel kullanması, burjuva toplumla mümkün olduğu kadar az bağlantı kurması gerekir. **Sınıfının egemenliği ve sınıfının varoluş koşulları her bir yandan tehdit edildikçe, baskı araçları, devlet adına resmen müdahalesi, devlet organizması yoluyla her yerde hazır bulunması durumu da kaçınılmaz olarak artmak zorunda olan düzen partisi için bu yol olanak-dışıydı. Kişilere ve mülkiyete karşı saldırılar artıkça, jandarma kuvvetinde azaltma yapılamaz.**

Ya da, devletin, borçlardan kaçınması, ve olağanüstü, vergi katkılarını en zengin sınıfların omuzlarına yükleyerek, geçici de olsa, en kısa zamanda, bir bütçe dengesine ulaşması gerekir. Ulusal zenginliği borsanın sömürsünden kurtarıp aşımak için, düzen partisi, kendi özel servetini vatanın yoluna kurban mı edecekti? *Pas si bête!*^[*]^[**]

Evet, IMF de, *pas si bête!* Kaçınılmaz olarak, “kurtuluş” yerine “borçların çevrilebilirliği”ne çareler bulunmalıydı ve bulundu da. Kapitalizmde her za-

[*] O kadar budala değildi!

[**] Marks, *Fransa’da Sınıf Savaşları 1848-50*, Seçme Yapıtlar, Cilt: I, s. 328

man olduğu gibi, ellerinde biraz mülk bulunanlar mülksüzleştirilmelidir. Böylece, 1999 Aralık ayında IMF ile yapılan stand-by anlaşmasının son perdesi oynanmaya başlandı: borsa vb. yollarla 2000 yılında mülksüzleştirilemeyen ya da yeterince mülksüzleşmeyen küçük ve orta burjuvazinin mülksüzleştirilmesi.

Yine de, bu mülksüzleştirmeler de “devleti” kurtaramayacaktır. Herkes bilmek zorundadır ki, iç ve dış borçlanmanın nedeni, ne “kötü siyasiler”, ne de “hesapsız harcamalar”dır. Devlet borçlanmalarının altında yatan, doğrudan düzenin kendi varoluş koşullarıdır.

Devlet, iç borçlanmaya gitmeksizin, kendi baskı aygıtını finanse edemeyeceği gibi, iç para sahiplerine ek gelir sağlayamaz. Öte yandan, dışa bağımlı sanayinin artan oranlı döviz talebi ve emperyalist ülke mallarının ithalatı için gerekli döviz ihtiyacı, kaçınılmaz olarak dış borçlanmayı sürekli büyütmek zorundadır. Özel sektörün dışardan aldığı “sendikasyon” vb. kredileri, hazine bono ve tahvilleriyle yüksek faiz ödenerek büyüyen iç borçlanma ve doğrudan kamu sektörü aracılığıyla alınan dış borçlanma, kamu ve özel kredilerin sürekli büyümesine ve faiz oranlarının yükselmesine neden olmuştur. Bu durum, kaçınılmaz olarak, “devlet”in iç ve dış kredibilitesini, yani kredi alabilirliğini azaltmıştır. “Devlet”, gelinen aşamada, halk kitlelerini, özellikle de küçük ve orta burjuvaziyi olabildiğince çok ve hızlı mülksüzleştirmeden, iç ve dış borçlarının faizlerini ödeyebilme durumuna gelemmez. Bu yüzden, herşey, bu mülksüzleştirmeye bağımlıdır, dolayısıyla mülksüzleştirileceklerin “Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı”na “inandırılmaları” oranında yürütülebilecektir. “Siyasiler” üzerine kopartılan tüm patırtılar, “devlet”in ve özel sektörün kredilerinin iç ve dış piyasalarda sürekli düşmesinden kaynaklanmaktadır. Bu borç sarmalından kurtulmanın yolu, iç ve dış borçların “çevrilebilirliği”nden değil, tümüyle ortadan kaldırılmasından geçer ve bu da ancak bir devrim ile olanaklıdır. Şüphesiz, bu devrim, her dönemkinden çok daha şiddetli olacaktır.

“Kamu kredisi ve özel kredi, bir devrimin iktisadi bir termometresidir. *Bu kredilerin düşmesi ölçüsünde, devrimin yakıcı kızgınlığı ve yaratıcı kuvveti yükselir.*”^[*]

[*] Marks, *Fransa’da Sınıf Savaşları 1848-50*, Seçme Yapıtlar, Cilt: I, s. 263

“22 Şubat itibariyle dolar %38 değer kazanarak 31 Temmuz günü 1.323.108 lira oldu”

Yazımızın başlığında yer verdiğimiz sözler, neredeyse hergün televizyon ve gazetelerin ekonomi haberlerinde yer alan “klişe” sözlerdendir. Her gün yinelenen ve bu yinleme içinde sorgulanmaksızın içselleştirilen bu ve benzeri “haber”ler, içinde yaşadığımız ekonomik kriz ortamında, “belirsizliği” belirliliğe, “güvensizliği” güvene, “inançsızlığı” inanca çevirmekte kullanılan en temel araçlardan birisidir.

Başlıktaki sözlerden yola çıkarsak, 22 Şubat 2001 günü, dolar 957.879 lira olmuştur. Ve bu veriden hareketle, dolann değer kazanmasına ilişkin tüm gelişmeleri orantılamak basit bir aritmetik hesabı durumundadır. Ancak, herkesin bildiği gibi, “kriz” 22 Şubat günü patlak vermiştir. Dolar, 21 Şubat günü 685.341 lira iken, 22 Şubat günü 957.879 liraya çıkmıştır. Ve yine herkesin bildiği gibi, adı konulmamış devalüasyon oranı %40 olmuştur. Temmuz ayı sonuna gelindiğinde dolar, 1.323.108 liraya yükselmiş ve TL’nin değer kaybı %93 olmuştur. Böyle bir değer kaybının günlük olarak kamuoyuna iletilmesi yerine, 22 Şubat günü esas alınarak TL’nin değer kaybının %38 olduğunun “haber” yapılması, “işlerin sanıldığı kadar kötü olmadığı” sanısını yaratmayı amaçlamaktadır. Böyle bir sanının, IMF “başkan yardımcısı” Stanley Fischer’ın sözleriyle ifade edersek, “önemle gerçekten önemle üzerinde durduğumuz bir konu da Türk halkının mevcut, zor ekonomik koşullara rağmen bu programı desteklemeye devam etmesi” olduğunun sürekli altının çizildiği bir ortamda ne anlama geldiği açıktır. IMF

“programı”nın amacının halk kitlelerinin mülksüzleştirilmesi olduğu düşünüldüğünde, yazılı ve görüntülü basının ekonomi haberlerini veriş tarzının nedenleri de kolayca anlaşılabilir. maktadır.

“Neo-liberalizmin ideologlarına göre, 21. yüzyıl **bilgi ve iletişim çağı** olacaktır. İletişim teknolojisindeki gelişmeler ve bunların bireysel tüketim malları haline getirilmesiyle birlikte ortaya çıkan bu slogan, ilk bakışta pek çok kişiye ‘makul’ ve ‘mantıklı’ gelmiştir. Ülkemizde T. Özal döneminde yoğun propagandası yapılan bu ‘bilgi ve iletişim çağı’ sloganı, ‘çağ atlama’nın da bir ifadesi olarak sunulmuştur. 1990’lı yılların sonuna gelindiğinde, ‘bilgi ve iletişim çağı’ sloganının, kitlelerin alıktlaştırılmasıyla, bir başka deyişle, kamuoyunun koşullandırılmasıyla birlikte yayıldığı görülür olmuştur. ‘Medya’ alanındaki büyük yatırımların, birbiri ardına kurulan televizyon şirketlerin, 21. yüzyılın gereklerini kavramış iş adamlarının akıllı girişimleri olarak lanse edilmesinin arkasında da bu yatmaktadır.

Emperyalizmin ‘informasyon’ konusundaki bakış açısı, tümüyle “desinformasyon” anlayışına dayanmaktadır. Yani, kamuoyunun aydınlatılması, onların haber alma özgürlüğünün en geniş ölçekte gerçekleştirilmesi ile emperyalizmin uygulaması arasında temel bir karşıtlık vardır. Emperya-

lizm, kamuoyunun aydınlatılmasına yönelik 'informasyon' yerine, kamuoyunun koşullandırılmasına yönelik 'desinformasyon'u esas almıştır...

Emperyalizmin 'desinformasyon' politikası, olay ve olgulara ilişkin bilgilerin (informasyonların) kamuoyuna aktarılmadan önce **denetlenmesi** ve **yeniden düzenlenmesi** şeklindedir. Eğer mevcut olay ve olgulara ilişkin bilgilerle, istenilen doğrultuda bir kamuoyunun oluşturulması olanaklı değilse, bu bilgilerin yeniden **kurgulanması**, kamuoyunun 'sağlıklı bilgi alabilmesi' açısından 'gerekli' görülmektedir.

Kısacası, 'desinformasyon', emperyalist basın ve yayın organları kullanılarak, **istenilen konularda belirli bir kamuoyunun oluşturulması amacıyla olayların ve olguların bilinçli olarak değiştirilmesi** demektir. Bunun en temel unsurları ise, haberin **kurgulanması** ve **abartılmasıdır**.^[*]

İşte bu çerçevede emperyalizmin desinformasyon faaliyetleri, uluslararası iletişim kanalları üzerindeki kesin ve mutlak denetime paralel olarak olağanüstü boyutlara ulaşmıştır. Ülkemizde yaşanan ekonomik kriz koşullarında, dezinformasyon, yani kamuoyunun koşullandırılması ve yönlendirilmesi faaliyetleri daha da yoğunlaşmıştır. Bu yoğunlaşmanın en tipik özelliği ise, kendi güçlerine olan "güven" nedeniyle, kamuoyuna yönelik tüm bilgi ve haberlerin birbirleriyle çelişik olmasına hiç aldırmamalarıdır.

20 Mart 2001

"İyi Bir Hafta Olacak"

Parasal kazadan sonra bugün ciddi bir aşamaya geldiklerini belirten Derviş, "İyi bir hafta yaşayacağımız konusunda umutluyum" dedi.

Devlet Bakanı Kemal Derviş, krizden en fazla zarar gören toplum kesimlerine öncelik vereceklerini, oluşturulacak sosyal destek programlarının uluslararası kuruluşlardan sağlanacak kaynaklarla güçlendirileceğini söyledi. Derviş, parasal krizlerin toplumlara belirsizlik ortamına sürüklemek ve sosyal day-

nışmayı zayıflatmak riskini taşıdığına, bunun da sürdürülebilir büyüme ortamına dönüşü geciktirdiğine dikkati çekti. Derviş, "Bu nedenle sosyal dayanışmayı temin etmek ve programa toplumun inanmasını ve desteklemesini sağlamak, başarının önkoşuludur" dedi.

22 Temmuz 2001

Hafta Olumlu Gececek

Bu haftanın ekonomi açısından olumlu olacağını ve buna gerçekten inandığını belirten Derviş, "Bu dalgalanmalar olur arada bir. Dünya konjoktürü de iyi olmadı Temmuz başında" dedi. Ödemeler dengesi sağlıklı olan, döviz girdisi döviz giderinden daha güçlü olan bir ekonomide mutlaka sorunların çözülebileceğini söyleyen Derviş, bir ekonomide en büyük sorunun döviz olmaması olduğunu belirtti.

Cari işlemlerin artı verdiğini, bunu en iyi şekilde kullanılması gerektiğini söyleyen Derviş, "Fakat böyle bir ağır bunalımdan hiçbir ülke 4 haftada, 4 ayda çıkmıyor. Bunun bir süresi var. Bu süreyi de hep birlikte kısaltmamız gerekiyor" diye konuştu.

21 Mart 2001

"Merkez Bankası'nın 991 bin liralık dolar kuruyla iş yapamayan piyasalar, kendi kurunu 700 -750 bin lira seviyesinde belirledi.

Ekonomik kriz nedeniyle işleri bıçak gibi kesilen piyasa çareyi kendi döviz kurunu belirlemekte buldu. Merkez Bankası'nın önceki gün itibarıyla 991 bin 675 bin lira olan kurunu kimse gerçekçi bulmuyor. Dövizin düşeceği beklentisindeki piyasalar çok zorunlu kalmadıkça Merkez Bankası ve ayaklı borsanın (serbest piyasa) döviz kurlarından işlem yapmıyor."

14 Haziran 2001

Parasını TL'ye Yatıran Kazanacak

Türkiye'de bugün yatırımcılar için iyi kar etme imkanı bulunduğunu söyleyen Kemal Derviş, "Erken davranan yabancı yatırımcının daha fazla kâr edeceğini" ifade etti. Türk yatırımcının elindeki parasını TL'ye yatırdığı takdirde kazançlı çıkacağını tahmin ettiğini belirten Bakan Derviş, "Yatırımcının parasını TL'ye yatırmasını tercih ederiz" dedi.

26 Haziran 2001

Derviş: Dövizdeki yükseliş yapay

Ekonomiden Sorumlu Devlet Bakanı Kemal Derviş, dövizdeki yükseliş yapay bulunduğunu belirterek, başarılı işlem-

[*] Kurtuluş Cephesi, *Desinformasyon ve Kamuoyunun Koşullandırılması*, Sayı: 49, Mayıs-Haziran 1999

ler sonucunda döviz fiyatlarının gerileyeceğine inandığını söyledi.

6 Temmuz 2001

“Borsa % 9 düştü, dolar zıpladı
Devlet Bakanı Derviş’in IMF ve Dünya Bankası’yla temaslarından anlaşma çıkmaması, Ecevit ve Bahçeli’nin açıklamaları piyasalarda panik satış getirdi. Endeks 1007 puan kapıya 10.168 puana indi. Dolar bankalararasında 1 milyon 330 bine çıktı.”

17 Temmuz 2001

“Dolar 1 milyon 500 bini aştı, borsa çakıldı

Merkez Bankası’nın düzenlediği döviz satış ihalesinde ortalama kurun 1 milyon 415 bin lira olarak çıkması sonrasında, serbest piyasa kur 1 milyon 500 bini aştı. Endeks yüzde 4.31 geriledi.”

Gazete ve televizyon haberlerinde ifadesini bulan bu açık çelişik beyanlar ve değerlendirmeler, her durumda, adlarına “köşe yazarı” denilen kişiler tarafından yapılan yorumlarla desteklenmiştir.

Bu “köşe yazarları”ndan elinde hesap makinesi ile Aralık 1999’da IMF ile yapılan stand-by anlaşmasıyla ülkeye ne kadar para akacağıнын hesaplarını yapan Yalçın Doğan, 22 Şubat kriziyle *Milliyet* gazetesi tarafından “işine son verildikten” sonra *Cumhuriyet* gazetesine geçerek, hızlı bir “anti-IMF’ci” kesilirken, Güneri Cıvaoğlu, her zamanki “üslubu” ile kamuoyunu koşullandırmayı *Milliyet* gazetesinde sürdürmeye devam etmiştir.

“Kredi tazelemek

Dünkü Devlet Kağıtları İhalesi’nden içe ve dışa, ‘Konsolidasyon, Moratorium gibi dedikoduları ciddiye almıyoz’ mesajı çıkarılabilir.

Anımsayınız... Daha birkaç gün öncesine kadar dün yapılan Devlet Kağıtları İhalesi, ‘en kritik dönemeç’ olarak görülüyordu.

“2.2 katrilyonluk kağıda, bakalım devlet alıcı bulacak mı?” kuşku, dile getiriliyordu.

Ama... Bakınız dünkü talep, 7.5 katrilyon liraya tırmanmıştı.

Yani... İhaleye çıkarılan kağıdın 3 misline.

Kaba bir hesapla 7.5 milyar dolara...

Alıcı bulamamak bir yana, Hazine fazla talebi geri çevirdi.

Böylece ‘bu faizlerle daha fazla borçlanmak istemiyorum. 3 ay sonra daha düşük faizlerle ihale açacağım’

tavri konulmuştur.

Oysa... Bazı bankalar, ihaleden önce kendi aralarında toplanmışlar ve ‘birleşik faiz yüzde 220 puan olmalı’ görüşüne varmışlardı.

Ama... Dünkü ihalenin birleşik faiz oranı yüzde 193’te kaldı.

Kağıtlar, birkaç saatte ikinci el piyasaya 5 puan prim yaparak yansıdı.”^[1]

Güneri Cıvaoğlu, 21 Mart 2001 tarihinde bunları söylerken, halkı “sakinleştirme” görevini yerine getirmektedir. Ona göre, Hazine Bonusu ihalesinde faizler %220 olması “beklenirken”, %193 olmuştur. Bu da Kemal Derviş’e ve “programı”na ne denli “güven” olduğunun kanıtı olarak sunulmaktadır.

Halk deyişiyse söylersek, Güneri Cıvaoğlu, hayatında hiç sayı saymayı öğrenememiş “kafasından tek akım geçen geri zekalı”lar gibi, “fukarayı sevindirmek” istemektedir. Bu nedenle, önce %220 olacaktı diyerek “eşeği çaldırmakta”, sonra da %193 oldu diye “eşeği buldurup” sevindirmektedir.

Bunların gerçek anlamını 28 Temmuz günü TÜSİAD şöyle açıklamaktadır:

“Programın başarısı büyümeye, büyüme ise güven ortamının sağlanmasına bağlıdır.”

İşte bu “güven” ve “huzur” ortamında küçük ve orta burjuvazinin **mülsüzleştirilmesi** sürdürülmektedir.

“Medya”nın yürüttüğü dezinformasyon faaliyetlerinin **en sıradan** sonucu ise “borşazedeler” olmuştur.

“Medya” haberlerine göre, son bir yıl içinde borsada işlem gören 312 şirketin 35’inin “tahtası” kapatılmıştır. Bu 35 şirketin hisse senetlerini alan **341.804** kişi paralarını tümüyle kaybetmişlerdir.

	Yatırımcı sayısı
Aktaş Elektrik	13.205
Apek Dış Ticaret	2.600
Dardanel	22.124
Demirbank	10.762
Emek Sigorta	5.819
Facto Finans	2.113
İhlas Ev	4.007
İhlas GYO	9.238
İhlas Holding	37.524
İhlas Finans	19.463
İktisat Finans	6.608
Medya Holding	17.149
Nergis Holding	3.004
Polylen	4.942

[1] Güneri Cıvaoğlu, *Milliyet*, 21 Mart 2001

Sabah Pazarlama	5.383
Sabah Yayıncılık	15.657
Sifaş	4.383
İntermedya	2.371
Çukurova Elektrik	10.792
Gümüşsuyu Halı	7.567
Kepez Elektrik	4.017
Köytaş	10.650
Mudurnu Tavukçuluk	7.318
Sevgi Sağlık	3.630
Söksa	2.609
Esbank	4.134
Yaşarbank	13.722
EGS Holding	51.155
EGS Giyim	4.461
EGS GYO	18.845
EGS Dış Ticaret	14.617
EGS Leasing	2.051
Toplam	341.920

İşte küçük ve orta burjuvazinin emperyalizme ve oligarşiye “güvenmesi”nin en sıradan ve basit sonucu böylesine çarpıcıdır. 341.920 “yatırımcı”nın borsadan aldıkları hisse senetlerinin artık bir değeri kalmamıştır. Yaklaşık 1.5 milyon insanı etkileyen bu basit ve sıradan mülksüzleştirmede “medya”nın oynadığı rol tartışmasızdır. Ve hala bugün, birileri “güvenden” söz edebiliyorsa, bunun açık anlamı, daha mülksüzleştirilecek insanlar vardır ve bu “operasyon” devam edecektir.

Her zaman olduğu gibi, mülksüzleştirme “operasyonu”nun “aktörleri” “medya” ve “televoleci ekonomistler” olmaktadır. Asaf Savaş Akat gibi, Kemal Derviş’in “yakın arkadaşı” olduğu ilan edilen ve dolayısıyla “ekonomiden sorumlu devlet bakanı”nın arkadaşı olarak “**ekonomiden sorumlu ekonomistler**”den olduğunu düşünenlerin başında gelen **Hürşit Güneş**^[1] (adının başında

Prof. Dr. sıfatı da bulunduğu unutulmamalıdır), yeni “operasyon” fikirlerini şöyle açıklamış-tır:

“Bilgi yerine, dedikodu alarak yazma alışkanlığından kurtulamamış köşe yazarlarının da artık şu ‘gaz’ ve ‘Laila’ muhabbetini bırakması gerekiyor. Çıtayı yükseltmeliyiz. Fischer’in ziyaretinde **bilim adamı ekonomistlerin rahatlaması** ayrı birşey, bir ziyaretle (hem de hemen ertesi gün) herşeyin güllük güllüstanlık olmasını beklemek ayrı. Duygusal değil, gerçekçi olmalıyız. Para, bütçe ve döviz dengesi hedefleri (faizler hariç!) iyi gidiyor. Faizler ise **güven sorunundan** dolayı istenilen düzeye düşmüyor. Bu da reel sektörü büyük sıkıntıya sokuyor.

Yeni bir borçlanma stratejisi

Fischer geçen hafta ekonomistlerle olan toplantısında döviz cinsinden borçlanmaya bakışımızı sordu. Ercan Kumcu’nun tepkisi malumdu. Negatif! Ancak biz geçen hafta gerçekleştirilen dövize endeksli borçlanmanın başarıyla sonuçlandığını görmemezlik etmedik: olumlu olacağını ifade ettik. **Fischer’e** aşağıdaki seçeneklerden **üçüncüsünü hemen önerdik**. Ancak bu sorudan anladık ki; Hazine vade kısaltmanın dışında alternatif borçlanma stratejileri de geliştiriyor. **Fischer’e önerme fırsatı yakalayamadığım DİBS’ler** (devlet iç borçlanma senedi) de vardı. Dört (iskontosuz) DİBS aynı anda ihale edilebilir. (Şu tek fiyatlı ihale sisteminde de kurtulmanın yolu bulunabilse) Ancak **oranlar ve miktarlar açıklanmamalıdır**:

- 6 ay vadeli: ilk ay sonunda gecelik faize endeksli gelir, geri kalan sürede ihaleyle aylık faiz geliri (FRN),

- 12 ay vadeli: dövize endeksli, ilk 3 ay yüzde 3 net, diğer 3 aylarda yüzde 2 net faizli

- 12 ay vadeli: dövize endeksli, her 6 ay yüzde 3 net faizli, ancak ‘toplam gelir’ TEFE’nin altında kaldığında minimum TEFE kadar gelir opsiyonu, ve

- 12 ay vadeli: ilk 6 ay dövize endeksli artı yüzde 6 faiz, sonraki her üç ay TL faiz (FRN),

[1] “Bilim adamı ekonomist” “Prof.Dr.” Hürşit Güneş, 14 Temmuz 2001 günü Doğu Holding Yönetim Kurulu Başkanı Ferit Şahenk’le CNBC-E’de yaptığı söyleşide şöyle konuşmuştur: “Bu arada bir şey söyleyeyim, izleyicilerimiz farketmemiş olabilirler. Ben daha önceki programlarda söylemiştim, ben çok koyu olmamakla beraber bir Galatasaray taraftarıyım. Ancak programma Ferit Bey rozetini takarak geldi Fenerbahçeli, onu kutluyoruz. Burda aslında çalışanlar arasında Fenerbahçeliler var, onları kutlamıştık şampiyon oldukları için. Üstelik Galatasaray’ı yenerek şampiyon oldular, o daha da kutlama gerektiren bir şey. İnşallah tekrar tekrar da şampiyon olurlar, biz bunu çok fazla olduk Galatasaray olarak, artık bıkmıştık, birazcık da kendilerinin şampiyon olmalarında yarar vardır. Onun için, rozetinin için ve şampiyonluğunuzu kutluyoruz.”

Bunlardan **birine talep yığılabilir**. Zaten borçlanma gereği iyiden iyie azalan ağustos ayı belirlenen bu DİBS'le kolayca aşılır. **Böylece faizler hızla düşer ve borçlanma sorunu tümüyle ortadan kalkınca olan yöntemlere dönülür.**

Önceki gün açıklanan ödemeler dengesi rakamları kimseyi yanıltmamalı. Şu anda kazanılan dövizi kimse ülkeye getirmiyor. Önümüzdeki birkaç haftayı aşmadan olumlu gelişmeler kendini rakamlarda göstermeyecektir. Tabii önce çıtayı yükseltmemiz gerekiyor!^[1]

“Bilim adamı” ve “televoleci ekonomist” Hurşit Güneş’in “Fisher’e önerme fırsatı yakalayamadığı” “önerileri”, “faizleri hızla düşürme ve borçlanma sorununu tümüyle ortadan kaldırma” demagojisiyle, elinde parası bulunan kişilerin faizlerin düşeceğine “inandınlar” aldatılmasına ve bu yolla mülksüzleştirilmesine dayanmaktadır. Açık biçimde yazdığı gibi, “devlet iç borçlanma ihaleleri”nin **“oranlar ve miktarlar açıklanmamak”** koşuluyla yapılarak insanların aldatılması planlanmaktadır. Yani, Hurşit Güneş’in “önerileri”, ihalelerin ne kadar ve ne oranda yapılacağına **gizlenmesi** koşuluna bağlıdır. Böyle bir gizlilik, kaçınılmaz olarak Merkez Bankası ve Hazine Müsteşarlığı’nın elindeki **ekonomik ve parasal verilerin gizlenmesini ya da çarpıtılarak açıklanmasını** öngerektirmektedir. Aksi halde, biraz aritmetik bilen herkes, Hazine’nin ne kadar borçlanmak zorunda olduğunu kolayca hesaplayabilecektir. Bu da, Hurşit Güneş’in “önerileri”nin gerçekleşmesini “riske” atacaktır. (Hemen ekleyelim, daha önceki yazılarımızda ifade ettiğimiz gibi, Kemal Derviş 26 Temmuz günü yaptığı basın toplantısının “bilgi notu”nda, “ihalelerin koşulları en az bir gün önceden kamuoyuna duyurulacaktır” sözleriyle bu **gizliliğin başladığını** ilan etmiştir.) Doğal olarak, gizlilik kuralları tüm ekonomik veriler için geçerli kılınarak, insanların aldatılmasının ortamı yaratılmak istenmektedir. Nitekim Haziran ayı enflasyon rakamları bilinçli olarak çarpıtılmıştır.

Hurşit Güneş, “yakın arkadaşı” Kemal Derviş’in ortaya çıktığı ilk günden itibaren yaptığı ikiyüzlülüğü çok iyi kavramış du-

rumdadır. Basın toplantılarında farklı şeyler söylemek, yapılacakları “bilgi notu”yla açıklamak, “*Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı*”na iki ayrı metin hazırlamak vb. yöntemler kullananların, kamuoyunun “programa güvenmelerini”, “inanmalarını” istemelerinin ne denli inandırıcı olduğu ise ortadadır.

Kemal Derviş’in bir ABD dönüşü Catherine ile birlikte **Sedad Kent**’teki evinde kaldığı Hurşit Güneş, gizlilik koşullarında, insanların kafalarını karıştırarak, değişik “seçenekler” sunuluyormuş hissi verilerek hazine bono ve tahvillerinin satılmasını “önerirken”, “toplam gelir TEFE’nin altında kaldığında minimum TEFE kadar opsiyonu” olan 12 ay vadeli tahvile %0 faiz vermeyi hesaplamaktadır.

Böylesine gazete sayfalarına yansıyan soygun operasyon planları yapımcılarından Hurşit Güneş, IMF Başkan Yardımcısı Stanley Fischer’i şöyle anlatmaktadır:

“Fischer’i ilk kez 1994 yılında Washington’da özel bir yemekte tanışmışım. O yemekte, toprağı bol olsun, yakın arkadaşı Michael Bruno da vardı. Babacan kişiliği ile Bruno dikkat çekerken, Fischer ise daha mesafeli bir kişilik izlenimi vermişti... Fischer, Güney Afrika kökenli, ancak Amerikan vatandaşı olmuş bir ekonomist. IMF’den önce Dünya Bankası’nda başekonomistlik yapmıştı. Önceleri dünyanın belki en iyi ekonomi bölümü olan MIT’de (Massachusetts Institute of Technology) ders veriyordu... Derviş’le aynı okuldan mezun: İngiltere’deki meşhur London School of Economics. Şimdi 57 yaşında...”

Fischer aslında bir Türkiye dostu. (Ve belirtelim: yakından tanıyınca gayet şakacı biri). 1996 yılında eşiyile beraber ilk kez ta Amerika’dan ülkemize tatile geldiğinde, kafasında bir istikrar programının tasarımı vardı. Kontrollü kurdan dalgalı kura kademeli olarak geçilen 2000 programının tasarımı mimarı da odur.^[1]

Ve Hurşit Güneş, “gayet şakacı”, “Türkiye dostu” Stanley Fischer’in, “kontrollü kurdan dalgalı kura kademeli olarak geçilen 2000 programının tasarımı mimarı” olarak,

[1] Hurşit Güneş, *Milliyet*, 1 Ağustos 2001

[1] Hurşit Güneş, *Milliyet*, 27 Temmuz 2001

“dalgalı kura” nasıl “kademeli geçiş” yaptırdığını hiç anlatmamaktadır. Herkesin bildiği **gerçek ise**, “dalgalı kur”a 22 Şubat sabahı **birden** geçildiğidir.

Hurşit Güneş, tüm diğer “bilim adamı ekonomistler” gibi, bu tür gerçek dışı, ikiyüzlü, üstü örtük ve yalana dayalı söyleme öylesine alışmıştır ki, birşeyleri çarpıtayım telaşı ile şunları yazmaktan kendini alıkoyamamıştır:

“IMF Türkiye’ye yardımı dış borçlar için değil, iç borçların dönmesi için verdi. Ama resmen böyle bir olanak olmadığı için işi kılıfına uydurdular. Bu olumlu beklentiyi sakladılar. Dahası bu paranın faizi düşük, vadesi de uzun. Genellikle bir-iki yıllık borçlar, bu kez beş yıllık olarak verildi.”^[*] (abç)

İşte tüm gerçeklerde, yaşanan krizin nedeni de, Hurşit Güneş’in bu “secaat”inde ifadesini bulmaktadır.

Evet, IMF, Türkiye’ye “iş kılıfına uydurarak” “yardım” yapmaktadır. Ancak, Hurşit Güneş’in söylediğinin tersine, “kılıfına uydurulan”, verilen tüm stand-by kredilerinin tek amacı dış borçların “çevrilebilirliğini” sağlamaktır.

Arslan Başer Kafaoglu, 24 Haziran 2001 tarihli yazısında şunları yazarken, gerçekleri açıkça ortaya koymuştur:

“Piyasa Derviş ve arkadaşlarının yalanlarını hiç vakit geçirmeden suratlarına çarpmıştır. (Bu arada bir dostumun **iktisatçı** geçinen oğlunun bir gazetede yazısından söz etmeden geçemeyeceğim. Prof. Hurşit Güneş, Takas operasyonu ile Türk ekonomisinin krizin eşliğinde olduğunu ileri sürenlerin artık utanıp susmaları gerektiğini sert bir üslupla yazdı. Piyasada **takası** izleyen gelişmeler, asıl susması gerekenin Hurşit Güneş gibiler olduğunu kanıtladı. Ağabeyim ve dostum Turan Güneş iyi ki oğlunun bir Amerikan ataması bakanı

böylesine utanç verici yöntemlerle savunmasını ömrü yetmediği için görmedi. Yoksa çok utanır ve acı çekerdi.)

Yalanın Bu Derece Cüretlisi

Ama olay ekonomik açıdan bir şeye yaramasa da, Derviş ve desteğine yatanların yalan söylerken ne ölçüde cesur olduğunu göstererek yararlı oldu. İkisi de iflasın eşliğinde ve borca batık, birbirleri dışında kimseyi etkilemeyecek iki tarafın umutsuzluktan başvurdukları ve aşağıda göreceğimiz gibi, sonu iki taraf için de karanlık olacak bir operasyonun nasıl Türkiye’nin iyi yolda olduğunu gösterdiğini cesareti ölçüsünde cehaleti de ortaya çıkmış Kemal Derviş’e soran olmadı. Bu gidişle Derviş köpeksiz köyde değneksiz gezerek yalanlarını, aynı pervasızlığı sürdürülebilir... Tesellimiz tıpkı peynir gibisi **ekonominin** de laf ve yalanla yürümediğinin ortaya çıkmasıdır. Bunun bir kanıtı olarak Derviş ve arkadaşlarının yalan mumunun yatıya kadar bile kalmadan tükenmesidir.”^[**]

Sözün özü, yıllar boyu devrimci mücadeleye karşı yürütülen ve yürütülmeye devam eden desinformasyon, Aralık 1999’da IMF ile imzalanan stand-by anlaşmasıyla birlikte ekonominin her alanında da yürütülmeye başlanmıştır. Düne kadar dezinformasyon ve anti-komünist propagandalarla, **devrim tarafından mülksüzleştirileceğini** düşünerek emperyalizmin ve oligarşinin saflarında yer alan küçük ve orta burjuvazi, şimdi aynı dezinformasyonla, **emperyalizm ve oligarşi tarafından mülksüzleştirilmektedir.** Tüm “medyatik” söylemlerin, Asaf Savaş Akat’ların, Hurşit Güneş’lerin, kısacası tüm “ekonomiden sorumlu ekonomistler”in hesaba katmadıkları tek şey, bu mülksüzleştirmelerin demokratik halk devrimi programının uygulanmasının önünü açtığıdır.

[*] Hurşit Güneş, *Milliyet*, 30 Temmuz 2001

[**] Arslan Başer Kafaoglu, *Şu “Takas” Dedikleri, Aydınlik*, 24 Haziran 2001

Ara Rejim, Teknokratlar Hükümeti ve Faşist MHP'nin "Milliyetçiliği"

Temmuz ayında, faşist MHP'nin Ulaştırma Bakanı Enis Öksüz'ün Telekom "zafiri"nden istifasına, dolanın 1.590.000'lere yükselmesinden Stanley Fischer'ın "piyasaların gazını alışı"na kadar bir dizi olay birbiri ardına yaşanırken, "televoleci iktisatçılar" kavramının bulucusu Serdar Turgut'un "teknokratlar hükümeti kurulması" "önerisi" yeniden "ara rejim" tartışmalarını canlandırdı.

Serdar Turgut, "genel yayın yönetmeni" Ertuğrul Özkök tarafından da desteklenen "önerisi"ni, Hürriyet gazetesindeki köşesinde **13 Temmuz** günü "*Ara Dönem Hükümeti Gerekiyor*" başlığı altında şöyle gerekçelendirmiştir:

"Hayatımda hiçbir zaman bu yazının başlığı gibi bir başlık atacağımı tahmin etmezdim.

Türk siyasi yaşamında '**ara dönem**' olarak adlandırılan süreçler benim kişisel olarak da büyük darbeler aldığım dönemler olmuştur hep.

O yüzden böyle bir kavrama da, bu tür hükümetleri isteyen insanlara da hep tepki duymuşumdur bugüne kadar.

Ancak şu anda durum farklı.

Bu ülke hepimizin. Hiçbirimiz diğerinden daha vatanperver filan değil; kökenlerimiz, hayatımız boyunca çalışıp edindiğimiz birikimlerimiz, geleceğimiz, çocuklar bu ülkede.

Ve ülkemizin çıkarları, bugün bir olağanüstü dönem hükümeti kurulmasını gerektiriyor.

Askerlerin de mutlaka aktif deste-

ğini alacak bir ara dönem teknokratlar hükümeti lazım Türkiye'ye."

Serdar Turgut'a göre, "teknokratlar"dan oluşacak olan "krizden çıkarma hükümeti", "*kamuoyunun üzerinde anlaşacağı, üzerinde herkesin vicdanen rahat olacağı isimler*"den oluşacaktı. Ve bu "teknokratlar hükümeti", tüm siyasi partiler (muhalafet partileri de dahil) "*bu durumu kullanıp olumsuz propaganda yapmayacakları taahhüdünü de verecekleri*" için, hazırlayacağı "acı reçeteyi" bir yıl süreyle tam olarak uygulayacaktı. Bu hükümetin atacağı adımlar diyor Serdar Turgut, "*belki kısa vadede hoş görünmüyor, ama orta vadede Türkiye mutlaka ama mutlaka kurtulacaktır*".

Bir yıl önce ülkenin içinde bulunduğu ekonomik durum üzerine yazdığı yazılarda Marks'tan, Lenin'den söz eden Serdar Turgut'un birden "ara rejim" sözcüsü haline gelmesi, ülkenin içinde bulunduğu durumun bir yıl öncesine göre çok daha kötü olduğu gerçeğinin bir ifadesidir.

Geçen yıl, Aralık 1999'da IMF ile imzalanan stand-by anlaşması ile, ilk planda işçiler ve köylülerin yoksullaştırılması ve ekonomik krizin yükünün bunlara yüklenmesi gündemdedeydi. Kent küçük-burjuvazisi **borsa yoluyla** mülksüzleştirilirken, orta burjuvazi "döviz çıpası"nın avantajlarını kullanarak ithal mallar satıcısı ve tüketicisi konumunu sürdürabiliyordu. Yapılan tüm hesaplar, işçi ve köylülerin yoksullaştırılmasına, işçilere ücret artışı verilmemesine, köylülere "düşük taban fiyatlar" verilmesine dayanıyordu. Bunlara, borsa "kumanna" kapıl-

miş küçük-burjuvaların mülksüzleştirilmesi de eklendiğinde, ülkenin az ya da çok düze çıkacağı umuluyordu. Ancak Kasım 2000 ve Şubat 2001 krizleriyle, bu hesapların “çarşıya” uymadığı açığa çıktı. Ekonomik kriz, **dünya ekonomik buhranının gelişmesine paralel olarak**, derinleşip yaygınlaştı.^[*] Artık tüm küçük ve orta mülk sahiplerinin mülksüzleştirilmesi gerekiyordu. İşte Serdar Turgut, böylesine bir mülksüzleşme ortamında meydana gelebilecek gelişmelerden **ürkmüş** ve tek yolun “*askerlerin mutlaka aktif desteğini alacak bir ara dönem teknokratlar hükümeti*”nde olduğu düşüncesine ulaşmıştır.

Serdar Turgut’u ürkün, daha tam deyişle **korkutan** somut olgu ise, Nisan ayındaki “**esnaf eylemleri**” olmuştur.

11 Nisan 2001 tarihli yazısında Serdar Turgut şunları yazıyordu:

“Hayatta sokakta eylem yaparken görünce en fazla rahatsız olduğum kesim **esnaf** benim.

Dünyanın hiçbir ülkesinde esnaf doğru dürüst bir siyasi fikre sahip olmamıştır.

Türkiye’de ise esnafın büyük bölümünün en rahat ettiği düşünce, ki bence bu düşünce bile değil, **otoriter milliyetçiliktir**.

Bazıları buna faşizm de diyor.

O nedenle onların sokakta eylem yapması, orada burada bağırmasını filan toplum açısından hiç de hayırlı değildir, bu biline.” (abc)

İşte Serdar Turgut’u asıl korkutan “esnaf”

kesiminin desteğinde “otoriter milliyetçiliğin”, yani “faşizm”in iktidara gelme olasılığıdır. Kemal Derviş’le birlikte uygulamaya sokulan yeni IMF politikalarının küçük ve orta burjuvaziye tam anlamıyla mülksüzleştirdiği koşullarda, “esnaf”ın hızla “otoriter milliyetçiliğe” kayacağı görünür olur olmaz Serdar Turgut’un ortaya attığı “*askerlerin mutlaka aktif desteğini alacak bir ara dönem teknokratlar hükümeti*” formülü, kendi ve kendisi gibi düşünenlere göre, “**tabandan gelen faşizme**” karşı, yani **Mussolini, Hitler tipi bir faşizme** karşı “acı bir ilaç”tır. Doğal olarak, Serdar Turgut, bu korkusu ve beklentisi ile, gerçek, gerçekleşebilir ve olan faşizmi, sömürge tipi faşizmi **meşrulaştırmaktadır**.

Oysa ki,

“Bizim gibi ülkelerdeki oligarşik yönetim, rahatlıkla işçi ve emekçi kitlelerin demokratik hak ve özgürlüklerinin olmadığı tam bir dikta yönetimi ile ülkeyi yönetebilmektedirler. Buna **sömürge tipi faşizm** de diyebiliriz. Bu yönetim, ya klâsik burjuva demokrasisi ile uzaktan ilişkisi olmayan ‘temsili demokrasi’ ile icra edilir (**gizli faşizm**) ya da sandıksal demokrasiye itibar edilmeden açıkça icra edilir. Ancak açık icrası sürekli değildir. Genellikle, ipin ucunu kaçırdığı zaman başvurduğu bir yöntemdir.”^[**]

Evet, bizim gibi emperyalizme bağımlı ülkelerde egemen olan sömürge tipi faşizmdir. Bu faşizm, Mahir Çayan yoldaşın açıkça ifade ettiği ve yaşayarak herkesin öğrendiği gibi, “*ipin ucunu kaçırdığı zaman*” açık olarak uygulanır. Ve bu açık uygulama, 12 Mart 1971’de ve 12 Eylül 1980’de yaşandığı gibi, askeri darbeye birlikte görünür hale gelir.

Serdar Turgut’un “tabandan faşizm”e karşı **varolan** faşizmi tercih etmesi, yıllar boyu “marksizm öldü” ile teselli bulan ve “globalizm” yandaşı olan pek çok küçük-burjuva “sol” aydını için “ehven-i şer” gelecektir. Böylece küçük-burjuvazinin “sol” kanadı, geçen yıl sergiledikleri “kopuş” tepkilerinden sonra, bir kez daha küçük-burjuvazinin **sağ kanadının** “dostluğu” altında oligarşinin denetimi altına girmeye aday olmuştur. Bu nedenle, Serdar Turgut’un “**askerlerin mutlaka aktif desteğini alacak bir ara dönem teknokratlar hükümeti**” “önerisi”nin ilk

[*] Kemal Derviş, Temmuz ayının son haftası içinde birbiri ardına yaptığı açıklamalarda süreklilikle “dünya ticaret hacmi”nden söz etmeye başlamıştır. 25 Temmuz günü İSO’da yaptığı konuşmada, “2000 yılında dünya ticaret hacmi yüzde 13.5 arttı, malesef bu yıl, 2001 yılında 3.5 bekleniyor, daha bilmiyoruz tabi ama 3’le 4 arası bekleniyor” diyerek, dünya ekonomik buhranının varlığını bir gerekçe olarak sunmuştur. Benzer sözleri Stanley Fischer’in basın toplantısının açılışında şöyle ifade etmiştir: “Biliyorsunuz dünyadaki konjonktürde şu anda bazı zorluklarla karşı karşıya bırakıyor bir çok ülkeyi. Bu konular da görüştük. Dünyadaki dış ticaret hacminin geçen yıl kadar hızlı büyümediğini görüyoruz. Geçen yıl yüzde 13 idi. Bu yıl 3.5 bir hızla ancak gelişecek dünyadaki dış ticaret hacmi, dolayısıyla talep.” Bugüne kadar ülkemizdeki ekonomik krizin sorumlusu olarak “siyasiler”, “iç borçlanma” vs. olarak sunanlar en sonunda “dünya ticaret hacmi”ndeki daralmayı dolayısıyla emperyalist sistemin içinde bulunduğu ekonomik bunalımı keşfetmişlerdir!

[**] Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*

destekçisinin Ertuğrul Özkök olması şaşırtıcı olmamıştır.

Ancak, asıl ilginç olanı, Serdar Turgut'un "askerlerin mutlaka aktif desteğini alacak bir ara dönem teknokratlar hükümeti" "önerisi"nin aylar önce TÜSİAD tarafından planlandığıdır. Üstelik bu gerçek, bizzat Serdar Turgut tarafından "ifşa edilmiştir".

Serdar Turgut **23 Temmuz** tarihli yazısında "TÜSİAD Neden Korkuyor" başlığıyla şunları yazmıştır:

"Teknokrat hükümeti önerisi alındıktan iki gün sonra TÜSİAD bir yazılı açıklama yaptı.

Teknokrat hükümeti önerisine karşı çıktı, ara rejim olmamalı dedi, çözüm demokrasidedir dedi.

Ben açıklamanın yapıldığı gün bunu üzerinde fazla düşünülmeden kalemle alınmış bir metin olarak değerlendirmiştim.

Şimdi sıkı durun bakalım.

TÜSİAD da gerçek hislerini, taleplerini bizlerden nedense saklıyor sevgili okurlar. TÜSİAD da ancak teknokratlardan oluşacak bir hükümetin Türkiye'yi kurtarabileceğine inanıyor. Bunu 'resmen' kayıtlara geçirmiş durumdadır.

Yer Washington D.C. Tarih 27 Mart 2001. Center For Strategic and International Studies (CSIS) adlı think-tank'de o gün konuşmacılar **Erkut Yucaoğlu** ve **Tuncay Özilhan**.

Yani eski başkan ve yeni başkan yan yana çıkmışlar Amerika'da Türkiye ile ilgilenen insanların karşısına.

Orada aynen katıldığım tespitler yapıyor ve geliniyor çözüm yolu önerilerine.

Erkut Yucaoğlu 'işler daha da kötüye giderse' Türkiye'de olumlu bir değişimi sağlayabilecek olası en önemli senaryoyu şöyle anlatıyor:

'Eğer bu hükümet istifa ederse, Cumhurbaşkanı Meclis içinden partizan olmayan bir yeni başbakan atar. O başbakan da hepsi de teknokrat olan 15 veya 20 bakanla hükümeti kurar. Teknokrat bakanların büyük bir bölümünü de parlamento dışından seçer... İki yıllık bir teknokrat hükümeti olur bu. Önemli olan parlamentodaki siyasi partilerin bu oluşuma destek vereme-

ridir. Onlar da bu arada geçen iki yılı seçimlere hazırlanmak için kullanırlar..."

Serdar Turgut, bu "ifşaat"ından sonra yazısına şöyle devam ediyor:

"Evet görüldüğü üzere TÜSİAD'ın başkanlarının gönülleri teknokratlar hükümetinde.

Peki arada geçen zamanda ne değişti de geçen hafta bizim önerimize bu kadar tepki göstermek zorunda hissettiler kendilerini.

'İşler daha kötüye giderse' diye başlıyor o konuşma, acaba o günden bu yana Türkiye'de işler daha kötüye gitmedi mi de bu taleplerinden vazgeçtiler.

Neden kendi doğru olarak bildikleri gerçekleri ABD'de anlatıyorlar da burada o fikirlere en çok ihtiyaç duyan, onlardan bir işaret bekleyen kendi insanlarının önünde bunu söylemiyorlar?"

17 Temmuz günü, "teknokrat hükümet demokrasi dışı bir çözümdür" açıklaması yapan TÜSİAD, bu "ifşaat" üzerine 23 Temmuz günü "piyasa ekonomisi ve demokrasi birbirinden ayrılmaz bir bütündür" ifadesine yer verilen, ancak içeriği olmayan bir açıklama yaparak "tartışmayı" sona erdirmiştir.

Görüldüğü gibi, TÜSİAD ile Serdar Turgut, "işler daha da kötüye giderse" üzerinden geliştirdikleri "senaryo" üzerinden oligarşik yönetimin, açık faşizmin, yani yönetimin askerileştirilmesinin "ipin ucunu kaçırdığı zaman başvurduğu bir yöntem" olduğu konusunda "**uzlaşmaya**" varmışlardır. Görülen o ki, TÜSİAD, Serdar Turgut'un aksine **şimdilik** "ipin ucunu" kaçırdığını düşünmemektedir. Kemal Derviş'in **26 Temmuz** günü yaptığı basın toplantısında herşeyin "**önümüzdeki 6 haftadaki gelişmelere bağlı. Olumluya gidış sürerse Eylül-Ekim'de büyümeye geçeceğimize inanıyorum**" sözlerinin TÜSİAD'ın "şimdilik" kaydına düşülmüş bir tarih olup olmadığı da önümüzdeki dönemde belli olacaktır.

Serdar Turgut'un "askerlerin mutlaka aktif desteğini alacak bir ara dönem teknokratlar hükümeti"ni ortaya attığı günlerde, diğer yandan "Arjantin modeli" gündeme gelmiştir.

İstanbul Sanayi Odası başkanı Hüsаметin Kavi, 25 Temmuz günü, "Arjantin'de, geçtiğimiz günlerde, muhalefet partisinin

Cumhurbaşkanlığı'na başvurarak, denk bütçe konusunda hükümete destek vermek ve bütün olarak hareket etmeye kararlı olduğunu ifade ettiğini ve bu konuda karşılıklı protokol imzaladıklarını” söyleyerek “*Arjantin gibi hareket etmeliyiz*” vargısını ilan etmiştir.

Arjantin’de olan ise, 25 Temmuz günü Arjantin senatosunda **18’e karşı 26 oyla** kabul edilen yasayla **ücretler ve emekli maaşlarında %13 indirim** gidilmesidir. (Senato’daki oylamada 18 karşı oy “muhalafet partilerine” aittir. H. Kavi’nin söylediği gibi, “muhalafet partileri” Arjantin hükümetiyle “beraber” hareket etmiş görünmemektedirler.)

İSO başkanı Hüsamettin Kavi’nin “*Arjantin gibi hareket etmeliyiz*” sözlerinin anlamı, bizde de ücret ve maaşlarda açık indirimle gidilmesinin istendiğidir. Ve herkesin tahmin edebileceği gibi, böylesi bir ücret ve maaş indirimi “olağan koşullar altında” gerçekleştirilemez. Hatta ülkemizde, Arjantin’de yapıldığı gibi, “cumhurbaşkanının meclis içinden partizan olmayan bir başbakanla” “teknokratlar hükümeti” kurulması bile olanaksızdır. Çünkü, bilinçli olarak üzerinden atlanan nokta, Arjantin’de **başkanlık sisteminin** geçerli olduğudur. Doğal olarak, ülkemizde, ne yapılmak istenirse istensin, tüm yollar “**askerlerin aktif desteğinde olağanüstü**” yönetim biçimlerine varmak zorundadır.

Böylece, işbirlikçi burjuvazinin çıkarları ile Serdar Turgut’un yazılarında ifadesini bulan küçük-burjuvazinin aydın kesiminin çıkarları “olağanüstü yönetim” yolunda kesişmektedir. Birincisi, **devrim** korkusuyla (moda deyişle “sosyal patlamayla”) hareket ederken, ikincisi, “esnaf”la özdeşleştirdiği “**otoriter milliyetçilik**” korkusuyla hareket etmektedir.

Serdar Turgut’u bir askeri darbe ya da yönetimin askerleştirilmesi yandaşı haline getiren “esnaf faşizmi” korkusu, aynı zamanda faşist MHP’nin Enis Öksüz’le Telekom olayında sergilediği “anti-IMF’ci” ve “milliyetçi, vatansever” görüntüyle çakışmaktadır.

Yıllar önce yapılmış olan şu değerlendirmeyi bir kez daha anımsatalım:

“MHP: Sınıfsal desteğini küçük-burjuvaziden alan ve tekelci sermayenin politik sözcülüğünü amaçlayan bir partidir. Politik olarak nasyo-

nal sosyalizmi benimsemiş olması, Avrupa tipi faşizmin özlemlerini vermektedir. MHP, ırkçılık ideolojisi ile, Türk’lerin tarihi üstünlüklerinin propagandasını yaparak, kitleleri etki altına almaya çalışmaktadır. Bu parti, kitleleri, üretimin sosyalleştirilmesi propagandası ile pasifize etmeye uğraşırken, mevcut üretim ilişkilerine karşı olan tepkileri de zor ile pasifize etmeye çalışmaktadır. Bu durumuyla MHP, oligarşik yönetimin uygulanmasında, gerek ideolojik, gerekse fiili görev almaktadır. Ülkemizdeki siyasal zorun, sivil vurucu gücünü oluşturmaktadır. **Güçlü iktidar sloganı ile köylülüğün ve küçük burjuvazinin desteğini almaya çalışmaktadır. Uygulamak istediği faşizm ile ülkemizdeki faşizm arasındaki öz ve biçim farklılığından dolayı, iktidara yönelik bağımsız hareketinden söz edilebilirse de, bu talidir. Asıl görevi olan, oligarşinin milis gücünü oluşturma görevine devam edecektir. Ülkemizdeki oligarşinin emperyalizmin uzantısı olma hali, ülkedeki tekelci burjuvazinin ‘kendi başına faşizm’i yaratmasına ve yaşatabilmesine olanak vermez.”**[*]

Evet, ülkemizdeki oligarşinin emperyalizmin uzantısı olması durumu, yerli (işbirlikçi) tekelci burjuvazinin “kendi başına faşizm”i yaratmasına ve yaşatabilmesine olanak vermez. Dolayısıyla, Serdar Turgut’u korkutan “otoriter milliyetçilik”, ideolojik planda MHP tarafından temsil edilse de, MHP’nin asıl “misyonu”, devrim mücadelesine karşı oligarşinin sivil vurucu gücünü oluşturmaktadır. Somutta, oligarşik yönetim, her zaman sömürge tipi faşizmle özdeş olduğundan, yönetimin askerleştirilmesiyle işlerini yürütmek durumundadır. MHP, 12 Eylül öncesinde görüldüğü gibi, bir yandan devrim mücadelesine karşı oligarşinin milis gücü olarak faaliyet yürütürken, diğer yandan yönetimin askerleştirilmesi için gerekli koşulların yaratılmasına hizmet etmiştir. Bir başka deyişle, MHP’nin 12 Eylül öncesinde yürüttüğü faşist terör, askeri darbenin “**meşru**” gerekçesi olarak kullanılmıştır.

Bugün “medya” ve Serdar Turgut, MHP’

[*] İlker Akman, *Mevcut Durum ve Devrimci Taktiğimiz*, 1976

nin 12 Eylül öncesinde yerine getirdiği “misyonu”, “teknokratlar hükümeti” söylemiyle yerine getirmeye çalışmaktadır.

MHP'nin Enis Öksüz'le Telekom olayında sergilediği “vatansever” görünüm, tümüyle MHP'nin sınıfsal tabanı (küçük-burjuvazi, yani “esnaf”) ile 1990 sonrasında gelişen ilişkileriyle bağlantılıdır.

“MHP, her zaman oligarşinin siyasal sözcüsü olmayı istemiş ve bu yönde çaba sarfetmiştir. Bu nedenle, son yıllarda MHP'nin oligarşinin çıkarlarına daha uygun bir çizgiye gelmiş olmasından söz etmek, MHP'nin faşist niteliğinin değiştiğinden söz etmekle özdeştir. Oysa değişen, oligarşinin, oligarşi dışındaki sömürücü sınıflarla olan ilişki ve çelişkinin **boyutu** ve MHP'yi **doğrudan** finanse eden kesimlerin değişmesidir.”^[*]

MHP'yi finanse eden kesimlerin bileşimine bakıldığında, İshak Alaton'dan Ayhan Şahenk'e, Yüksel İnşaat'tan Türkcell sahibi M. Karamehmet'in Çukurova Holding'i'ne kadar değişik alanları ve ilişkileri içermektedir. Sadece futbol maçlarının naklen yayınına ilişkin olarak yapılan ihalenin 610 milyon dolara **Türkcell'e** ait Digtürk ile “ben doğuştan ülkücüyüm” diyen **Yunus Doğan'**ın sahibi olduğu Atlas Yayıncılığa verilmesi bile MHP'nin Telekom konusundaki “hassasiyeti”nin nedenini açıklayacak niteliktedir. Öte yandan, Telekom içinde “dördüncü GSM operatörü” olarak AY-CELL kurma girişimi ve bunun tümüyle MHP'ye verilmesi planları da gözönüne alındığında, Enis Öksüz'ün Telekom “vatanseverliği”nin çıkar ilişkisinden öte bir anlamı olmadığı görülecektir.

Görüleceği gibi, Serdar Turgut'u korkutan “otoriter milliyetçilik” rüzgarlarının arkasında, “televoleci ekonomistler”in de beslendikleri **Karamehmetler** ve onların **Çukurova Holding'i** bulunmaktadır. 1960'larda Sabancı Holding'in Adana'da vattığı ve finanse ettiği MHP'nin, bugün aynı yerde yeni “ağa” Çukurova Holding tarafından desteklenmesi ve finanse edilmesi şaşırtıcı olmadığı gibi, birincisinin yapamadığını, yani “kendi başına faşizmi” (“tabandan gelen faşizm”i), ikincisinin yapabilmesi olanaksızdır.

“Diyebiliriz ki, bugün eski ve yeni işbirlikçi burjuvaların bir kısmı yeni çıkar ilişkileri içinde yeni ittifaklar kurmuşlardır. Bu yeni ittifak, ‘demokrasi yanlısı’, ‘kürt sorununun siyasal çözümünden yana’ ve ‘somon balığı projesi sahibi’, ‘Pasha disko'nun ilk sahibi ve yahudi sermayesinin temsilcisi İshak Alaton'dan, T. Özal'ın gözdelelerinden Ayhan Şahenk'e, Kanada tekellerinin uluslararası işbirlikçisi Atilla Doğan'dan faşist MHP milletvekili S. S. Sazak'a kadar uzanan bir ilişki ağı oluşturmaktadır. Bu ilişki ağının bir yanında Alman tekelleri, Amerikan petrol şirketleri yer alırken, diğer yanında Genelkurmay başkanlığı yer almaktadır. Bu ilişki içinde MHP, her zaman olduğu gibi, emperyalizmin ve oligarşinin sadık bekçi köpeği olarak kitlelerin pasifize edilmesinde kendine verilen görevleri yerine getirmektedir. Bu nedenlerle, MHP'nin varlığı gibi “yükselişi” de oligarşiye bağlıdır ve oligarşi içindeki çelişkinin konjonktürel gelişimine bağlı olarak değişken bir rota izlemektedir. MHP'yi finanse eden burjuva kesimlerin ekonomik gücündeki değişimler, MHP'nin kitleler üzerindeki etkinliğinin değişkenliğini belirlemektedir.”^[**]

İşte bu nedenlerle Serdar Turgut'un Nisan ayındaki “esnaf eylemleri” karşısında “faşizm geliyor” korkusuna kapılarak askeri darbe savunucusu ve destekleyicisi haline gelişi, “sol” görünümlü küçük-burjuva aydınlarının 12 Eylül'den günümüze kadar süregelen depolitizasyonunun ve sağa kayışlarının bir sonucudur. Bu sağcılaşma, onları (Serdar Turgut başta olmak üzere), “... *bu zorunlu adımlar atılmazsa (yani askeri darbe yapılmazsa-KC) ülkemiz batacak. Batmaması için atılıyor olacak o adımlar, bu yüzden kimse ağzını açıp konuşmamalı. Vatanseverlik varsa işte asıl vatanseverlik, asıl vatan için bir şeyler yapmak budur*” noktasına kadar getirmiştir. Askeri darbe koşullarında (isterse “post-modern darbe” biçiminde olsun) kendilerinin daha kolay mülksüzleştirileceğini unutmış görünmektedirler.

[*] Kurtuluş Cephesi, *Faşist MHP Nasıl Finanse Ediliyor?*, Sayı: 59, Ocak-Şubat 2001

[**] Kurtuluş Cephesi, *Faşist MHP Nasıl Finanse Ediliyor?*, Sayı: 59, Ocak-Şubat 2001

Seattle'dan Cenova'ya

1 Aralık 1999 günü ABD'nin **Seattle** kentinde emperyalist ülkelerin yeni sürekli ve resmi bir örgütlenmesi olarak oluşturulan Dünya Ticaret Örgütü [World Trade Organization-WTO] toplantısı "beklenmedik" bir şekilde büyük bir kitlesel protesto eylemiyle başladı. 50.000'i aşkın Amerikalının, Dünya Ticaret Örgütünün emperyalist sistem içindeki işlevine karşı eyleme başlamalarıyla, toplantıya katılacak olan temsilciler sokağa çıkamaz hale geldiler. Binlerce Amerikan polisi ve askeri, protesto eylemini gerçekleştiren kitleyi dağıtmak üzere harekete geçirildi ve makineli tüfeklerle, zırhlı araçlarla harekete geçen polis ve askeri birlikler kitleyi dağıtabilmek için saatlerce Seattle sokaklarında terör estirdiler.

Ve tarihler **16-17 Nisan 2000**'i gösterdiğinde, ABD'nin başkenti **Washington**'da yapılan Dünya Bankası ve IMF toplantısında bir kez daha aynı kitlesel protesto eylemine sahne oldu.

Bu gelişmeler üzerine *Kurtuluş Cephesi*'nin Mayıs-Haziran 2000 tarihli 55. sayısında şunları yazdık:

"Bu, 'dipten gelen dalga'ydı. Ve herkes bilmeliydi ki, tarihin diyalettiği kaçınılmaz olarak işleyecekti. Ve yine herkes bilmeliydi ki, nerede bir sömürü, baskı, eşitsizlik, haksızlık varsa, orada her zaman bir karşı çıkış, bir direnme, bir mücadele, er ya da geç varolacaktı. İşte Seattle'dan sonra Washington eylemleri bu gerçeği göstererek, dünya çapında yeni bir dönemin başlangıcına işaret ediyordu.

Bu 'dipten gelen dalga'nın diğer önemli bir yanı ise, 'demokrasinin anglo-sakson merkezinde' gerçekleşen kitle eylemlerinin emperyalizmin **siyasal zoru** ile yüzyüze gelmesidir. Böylece ülkemizde övgüler dizilen burjuva 'demokrasisi'nin, her yerde ve her türden kitle eylemleri karşısında nasıl açık zor kullandığı görünür olmuştur.

'68'in mirasını yemekle meşgul olanlar, '68' masalları anlatarak yeni devrimci kuşağı uyutmaya çalışanlar, faşistlerle aynı masaya oturarak 'barış' mesajları gönderenler, kaçınılmaz olarak Seattle ve Washington'dan gelen haberler ve görüntülerle 'suyun bittiği' ni görmemezlik edemezler. Bu haberler ve görüntüler karşısında, 'bir daha hiç kimse elimi silah aldatamaz' diyenler kesin saflarını belirleme noktasına

gelmişlerdir.

Seattle'dan Washington'a doğru gelişen bu 'dipten gelen dalga', MRTA'nın Japon büyükelçiliği eylemindeki sloganlarıyla 'sessizliği' bozmuştur.

Bu 'dipten gelen dalga', bir kez daha emperyalist burjuvazinin ne denli acımasız olduğunu, zor kullanmakta ne denli tereddütsüz olduğunu göstererek, her türden 'barışçıl mücadele' ve 'barışçıl kitle gösterileri' umutlarını yıkmıştır.

Bu 'dipten gelen dalga'nın yükselerek gelişip gelişmeyeceği, tümüyle dünya çapında solda egemen kılınan pragmatizmin ve pasifizmin bertaraf edilmesiyle belirlenecektir. Bu ise, her türden küçük-burjuva aydınının dünya sol hareketi üzerindeki etkilerinin ortadan kaldırılmasıyla olanaklıdır. Ve o zaman, bu 'dipten gelen dalga' dünya çapında yeni bir anti-emperyalist mücadelenin başlangıcı olma onuruna sahip olacaktır."^[*]

26 Eylül 2000 tarihinde Prag'da yapılan IMF toplantısı, Seattle'dan başlayan dalgayı Avrupa'ya taşıdı. Bu Avrupa'da yapılan ilk "anti-globalist" eylem olarak küçük-burjuva "pasifistleri"nin egemen olduğu bir ortamda gerçekleşti.

Tarihler **14 Haziran 2001**'i gösterdiğinde, ABD-AB zirvesinin yapıldığı İsveç'in Göteborg kenti, Seattle'dan başlayan dalganın ilkine sahne oldu. Ve Göteborg, Seattle'dan başlayan dalga'ya karşı burjuvazinin, emperyalist burjuvazinin açık şiddet uygulamasına bir kez daha sahne oldu. Üç gösterici polis tarafından vurularak yaralandı.

Göteborg olayı, "anti-globalist" eylemlere karşı **polis silah kullandığı** ilk olay oldu. Göteborg polisinin yaptığı açıklamaya göre, olaylarda 86 kişi yaralandı, 565 kişi sorgulandı, 177 kişi sınırışı edildi ve 373 kişi "önlem olarak" gözaltına alındı.

24 Haziran 2001 günü İspanya'nın Barcelona kentinde Dünya Bankası'nın düzenlediği toplantı, bir kez daha protesto eylemlerine sahne oldu. Bu olaylarda 32 kişi yaralandı.

1-3 Temmuz 2001 tarihinde Avusturya'nın Salzburg kentinde yapılacak olan "Doğu Avrupa Dünya Ekonomik Forumu", burjuvazinin şiddeti yanında yasa tanımazlığını, kendi yasalarını kolayca çiğneyebileceğini gösterdi. Almanya ve İtalya'nın onayı ile Avusturya hükümeti AB ülkeleri arasındaki gümrük kontrollerini kaldıran Schengen anlaşmasını 9 gün süreyle askıya aldı. Salzburg Emniyet Müdürlüğü, zirve boyunca kent merkezine, görev kartı olmayan sivillerin girişini yasakladı. Kent merkezinde ikamet eden veya iş sahibi olanların da ikamet ilmuhaberlerini yanında taşımaları istendi.

Ve tarihler **20 Temmuz 2001**'i gösterdiğinde, İtalya'nın Cenova kentinde yapılan G-8'ler toplantısını protesto eylemlerinde **Carlo Giuliani** polis kurşunlarıyla yaşamını yitirdi.

Carlo Giuliani'nin öldürülmesiyle birlikte, emperyalist burjuvazinin "demokrasi" gösterisi ve globalizm propagandası büyük bir darbe yemiştir. Tüm emperyalist ülkeler, kendi siyasal zor uygulamalarının doğuracağı karşı-zorun korkusuna kapılmışlardır.

Böylece Cenova eylemleri ve Carlo Giuliani'nin öldürülmesi, emperyalist metropollerde silahlı bir anti-emperyalist hareketin ortaya çıkıp çıkmayacağı sorusunu gündeme getirdiği gibi, bu hareket karşısında emperyalist ülkelerin küçük-burjuva aydınlarının nasıl bir tutum takınacakları sorusunu da gündeme getirmiştir. Sovyetler Birliği'nin dağıtılmasının 10. yılında, "dipten gelen dalga", bütün Avrupa'yı içten içe sarsan ve emperyalist burjuvaziyi korkutan bir nitelik almıştır.

“Çok iyi bir operasyon olacak, herkes kazanacak!”

1 Ağustos, NTV — Devlet Bakanı Kemal Derviş, ekonomi bürokratları ve piyasa yapıcısı adayı bankaların yetkilileriyle gerçekleştirdiği toplantı sona erdi. Hazine Müsteşarlığı'nda gerçekleşen toplantı yaklaşık bir saat 15 dakika sürdü. Toplantı sonrasında bir **açıklama yapılmadı**.

Toplantıya, Hazine Müsteşarı Faik Öztrak, Merkez Bankası Başkanı Süreyya Serdengeçti, Kamu Bankaları Ortak Yönetim Kurulu Başkanı Vural Akışık ile piyasa yapıcısı adayı bankaların yetkilileri katıldı.

Toplantıda Devlet Bakanı Kemal Derviş'in bankacılara, Cuma günü **Temmuz ayı enflasyon rakamlarının açıklanmasıyla birlikte, zamanlamasını Merkez Bankası'nın yapacağı bir faiz indirimi operasyonunun başlayacağını** söylediği bildirildi. Toplantıda, ayrıca sistemin geçmiş dönemdeki işleyişi değerlendirilip önümüzdeki dönem için öneriler de ele alındı.

Hazine, **piyasa yapıcılığı sistemini** yeniden başlattığını dün açıklamıştı. Bu amaçla 10 bankayı piyasa yapıcısı adayı olarak belirlendi. Hazine, bu bankalardan 7'sinin Türk sermayeli özel banka, birinin kamu bankası, ikisinin ise yabancı sermayeli olduğu açıkladı. Ocak-Haziran 2001 döneminde ihalelere katılım kriteri kullanılarak piyasa yapıcılığı için belirlenen bankalar şunlar:

Akbank,
Citibank,
Finansbank,
Garanti Bankası,
HSBC,
İş Bankası,
Koçbank,
Vakıflar Bankası,
Yapı Kredi Bankası,
Ziraat Bankası.

18 Temmuz günü doların 1.590.000'e yükselmesiyle birlikte başlayan “yeni arayışlar”, “program revizyonları” Stanley Fischer’in “piyasaların gazını alması”yla^[1] birlikte olanca hızıyla gelişmeye devam ediyor. 26 Temmuz günü Kemal Derviş'in basın

toplantısı sonrasında açıklanan “bilgi notu”nda yer alan hazine ihalelerinde **gizlilik** ve bu gizlilik içinde yeni faiz operasyonu hazırlıkları 1 Ağustos tarihinde yapılan özel toplantıyla uygulama evresine girmiştir.

Teknik olarak bir dizi sayısal veriye ve düzenlemeye dayanan bu yeni operasyon, düne kadar hazine bono ve tahvillerini “kurumlara” satan Hazine Müsteşarlığı'nın, “gerçek kişilere” satışa karar vermesi ile başlatılmıştır. “Kamunun kamuya olan borcunda

[1] Bu seviyesiz sözler, IMF Başkan yardımcısı Stanley Fischer'in “ziyareti” sonrasında “televoleci ekonomistler”in en ünlüsü Deniz Gökçe'nin yaptığı değerlendirmede yer almaktadır.

vadelerle istenildiği gibi oynanarak” ve bu yolla **faizler düşecek izlenimi uyandırarak** “gerçek kişilerin” düşük faizli hazine bonolarını satın almaları sağlanmaya çalışılmaktadır. Bu yolla, halkın son birikimleri de (dolar ve TL cinsinden) ellerinden alınacaktır. Tüm hesaplar ve planlar bunun üzerine inşa edilmiştir. Kemal Derviş’in “herşey 6 hafta içinde belli olacak” dediği, Serdar Tur-

gut’un “ara rejim” istemi, tümüyle bu operasyona bağlı kılınmış görünmektedir.

Bu “müthiş” operasyona ilişkin olarak fazla söz söylemek gerekmemektedir. Bu nedenle, Ata Menkul Değerler’de “başekonomist” olarak “title” sahibi Altuğ Karamenderes’in 1 Ağustos günü yaptığı değerlendirmeyi aktarmakla yetiniyoruz:

“Kamunun kamuya olan borcunda vadelerle istenildiği gibi **oynanabilmesi iyi bir şey değil**. Ama, kamu + TMSF (Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu) bankalarının likidite sıkıntısına sokulmasının engellenmesi adına ve çarkların dönmesi adına hazine açısından gerekli görülen bir işlem.

Yapılan ayarlamalar neticesinde hazine piyasaya şu mesajı veriyor. Kamunun kamuya borcu, ödeme tarihi itibarıyla bir zorunluluk değildir, eğer kamunun likiditeye ihtiyacı olursa bunu hazine ve MB’sı (Merkez Bankası) ayarlar. İç borcun çevrilebilirliği hesaplarında Hazine’nin özel sektöre olan borcunu dikkate alın.

Ve hatta özel sektörden borçlanmak zorunda olduğu minimum miktarı dikkate alın, bu miktarda Ağustos-Aralık dönemi için 16.6 katrilyon TL’dir.

GARANTİLEME ÇALIŞMASI

8 özel bankanın piyasa yapıcısı olması ile de bu 16.6 katrilyon borçlanmanın çoğu garantilenmeye çalışılıyor. Bu yaklaşımda gözden kaçmaması gereken husus hazinenin kamu + TMSF bankalarına sağlayacağı likidite eğer faiz dışı fazla veya **yabancı kaynağa dayanmazsa**, sağlanan likiditenin Merkez Bankası Net İç Varlıklarına yansıtılacaktır.

Bu piyasada paraşallaşma (monetization) olarak da bilinir. Parasallaşma ise zaman içinde **enflasyon yaratacak bir unsur** olacaktır. Bunun olmaması kamu + TMSF bankalarının yükümlülüklerindeki **artışın bütçe faiz dışı fazlası+dış borç girişinden fazla olmamasına bağlıdır**. Ayrıca da kamunun özel sektörden minimum borçlanma planının gerçekleştirilmesine bağlıdır.

FAİZ ORANLARINDA DÜŞÜŞ VE ENFLASYON

Kamunun özel sektörden minimum ihtiyacı kadar borçlanabileceğine **inanılması** ile iç borcun çevrilebilmeyeceği korkusundan duyulan risk primi düşecektir ve bu çok arzulanan faiz oranlarındaki düşüşü sağlayacaktır.

Faiz oranlarında düşüş sağlayabilmenin yollarından birisi de MB’sının gecelik faizleri düşürmesi ile bonoya borç para ile yatırım yapabilme imkanının sağlanmasıdır. MB’sı bunu yapmak için enflasyon oranlarının düşmesini ve dövize talebin durulduğunu gözlemlemesi gereklidir.

Çünkü **oranları düşürdükten sonra tekrar yükseltmek büyük güven kaybına sebep olmaktadır**.

Temmuz ayı enflasyonun TÜFE (tüketici) bazında düşük, yüzde 3’ün altında gelmesi bekleniyor. MB’sı bunu gecelik faizleri düşürmek için bir fırsat olarak kullanabilir. Fakat, esas önemli olan çekirdek enflasyon denilen özel imalat sanayi fiyatlarıdır, bu fiyatlar düşmeden Tüketici fiyatlarındaki düşüşün kalıcı olmadığı düşünülecektir.

Çekirdek enflasyon yüksekliğine rağmen gecelik faizler düşürülürse, MB’sı fonlaması dövize talebi tahrik edebilir. Gecelik faizdeki düşüş beklentisiyle hareket eden yatırımcıların bu faktörü göz önünde bulundurmalarında fayda vardır.” (abc)

Kitap ve Katalog isteme adresi:

Postfach 1414
55504 Bad Kreuznach
Deutschland

İnternet Adresi:

www.kurtuluscephesi.com
www.kurtuluscephesi.org
www.kurtuluscephesi.net

E-Mail Adresi:

erisyay@kurtuluscephesi.com
erisyay@kurtuluscephesi.org

- MAHİR ÇAYAN: **KESİNTİSİZ DEVRİM II-III**
THKP-C/HDÖ : **TÜRKİYE DEVRİMİNİN ACIL SORUNLARI-I**
İLKER AKMAN : **MEVCUT DURUM VE DEVRİMCİ TAKTİĞİMİZ**
THKP-C/HDÖ : **OLİGARŞİ NEDİR?**
THKP-C/HDÖ : **MARKSİZM-LENİNİZM BİR DOĞMA DEĞİL,
EYLEM KILAVUZUDUR-III**
THKP-C/HDÖ : **THKP-C/HDÖ VE 15 YIL**
THKP-C/HDÖ : **POLİTİKLEŞMİŞ ASKERİ SAVAŞ STRATEJİSİ
VE DEVRİMCİ TAKTİĞİMİZ**
THKP-C/HDÖ : **GRAMSCİ ÜZERİNE**
THKP-C/HDÖ : **REVİZYONİZMİN REVİZYONU**
THKP-C/HDÖ : **ULUSAL SORUN ÜZERİNE**
THKP-C/HDÖ : **“BDS” : BİR PRAGMATİK SAPMA**
THKP-C/HDÖ : **“YENİ” OPORTÜNİZM ÜZERİNE**
THKP-C/HDÖ : **ZAFER BİZİM OLACAKTIR! [Ankara Davası Savunması]**
THKP-C/HDÖ : **DEVİRİM PROGRAMLARI**
THKP-C/HDÖ : **RUS DEVRİMİNDEN ÇIKAN DERSLER**
THKP-C/HDÖ : **ESKİ BİR GERİLLANIN “EMEK”İ**
THKP-C/HDÖ : **PASS VE “YENİ ÇÖZÜM”ÜN FIRSATÇILIĞI**

KURTULUŞ CEPHESİ SEÇME YAZILAR-I

KURTULUŞ CEPHESİ SEÇME YAZILAR-II

DEVİRİMCİ MARŞLAR VE EZGİLER

DÜNYADA VE TÜRKİYE’DE EKONOMİK BUNALIM [Kurtuluş Cephesi dergisinden]

